

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

สวรรณคดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ แผนก ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

HEAVEN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2019
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	สวรรค์
โดย	รัชชัย สารีสุทธิ
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ วิริยญา ดวงรัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ

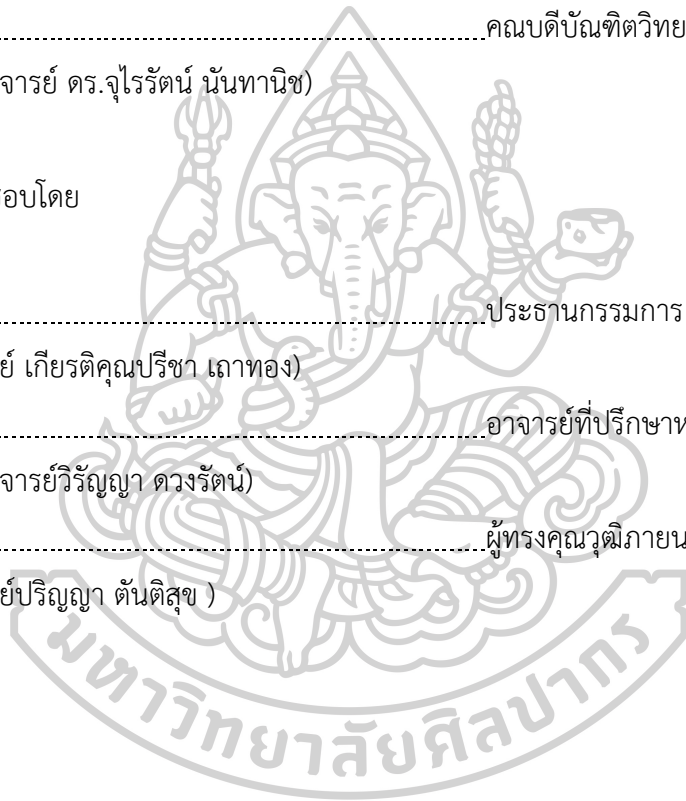
(ศาสตราจารย์ เกียรติคุณปรีชา เกาทอง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รองศาสตราจารย์วิริยญา ดวงรัตน์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ศาสตราจารย์ปริญญา ตันติสุข)

59004204 : ทัศนศิลป์ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : การทับซ้อน, ความงาม, อูทิส

นาย ธวัชชัย สาริสูทธิ: สวรรค์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ วิริยญา
ดวงรัตน์

ผลงานวิทยานิพนธ์ภายใต้ หัวข้อ “สวรรค์” เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ที่ได้รับ
แรงบันดาลใจมาจาก แนวคิดหรือหลักการในพุทธศาสนา เกี่ยวกับคติความเชื่อในเรื่องกุศลกรรม การ
สร้างความดีอันเป็นเหตุปัจจัยของมนุษย์ให้ถึงสวรรค์ ซึ่งเป็นดินแดนแห่งสุคติภูมิ อันเป็นที่อยู่ของเทพ
เทวดา เป็นสถานที่แห่งความสุข ความดีงาม ข้าพเจ้าเชื่อว่า การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ คือการ
เผยแพร่ศาสนา และการกระทำความดี การปฏิบัติขึ้นในแต่ละครั้งไม่ว่าจะอยู่บนสวรรค์ชั้นใดก็ตาม
ล้วนเกิดจากการสั่งสมส่วนบุญส่วนกุศลและการสร้างคุณความดีไว้เมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ หรือจากการอุทิศ
บุญกุศล คุณงามความดี จากลูกหลานให้แก่ผู้ล่วงลับ เพื่อนำพาไปสู่สวรรค์

ผลงานศิลปะชุดนี้ จึงถูกถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ จากแรงบันดาลใจดังกล่าวผ่าน
เทคนิควัสดุผสม โดยอาศัยรูปแบบในจิตรกรรมไทยแบบประเพณี นำมาสร้างสรรค์ในลักษณะเฉพาะ
ตน ด้วยเทคนิค การทับซ้อน เย็บ ปัก ถักร้อย และการใช้วัสดุในงานเย็บปัก เพื่อแสดงออกถึงสมาธิ
สติ ความประณีต ละเอียดลออ วิจิตรงดงาม และเพื่ออนุโมทนาบุญ อุทิศให้กับมารดาผู้ล่วงลับ เพื่อ
นำพาท่านได้ไปสู่สุคติภูมิ ผลงานชุดนี้ คือ การสร้างความงาม ความดี รวมไปถึงการสื่อสารความรัก
ความผูกพัน ความรักอันบริสุทธิ์ที่มีต่อมารดา เพื่อตอบแทนคุณมารดาผู้ล่วงลับได้ไปสู่สุคติ

59004204 : Major (VISUAL ARTS)

Keyword : Layering, Esthetic, Dedication

MR. TAWATCHAI SARISUT : HEAVEN THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR
WIRANYA DUANGRAT

"Heaven" is the art thesis that aims to create art through the concept inspired by the Buddhist Teaching about the beliefs in the 'good deeds'; making merit is the road to the heavens, where Buddhists believe happy realms that are houses of angels, full of peace and virtue. I believe that the process of making art is the same as advocating religion. The existence of each spirit in any heaven results entirely from the good deeds she/he conducted as a human. Merit prayed and sent from her family can also lead a spirit to the heavens.

This series of two-dimensional mixed-media has been created from the concept mentioned above, based on the pattern found in Thai traditional painting. To make them original, I use fabric layering and embroidery techniques with various materials to reflect the concentration, consciousness, meticulousness, delicacy and esthetic. Moreover, this series of work is a dedication to my late mother, with the hope that it will lead her to happy realms. This work symbolizes esthetic and virtue. It communicates the pure love and bond between me and my mother and hopefully is another way to help her find her way to the heavens.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอน้อมรำลึกถึงองค์สัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสดาแห่งพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นสิ่งยึดเหนี่ยว
พึ่งพาด้ำนจิตใจ

ข้าพเจ้าขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิดและสมาชิกในครอบครัวทุกท่าน
ผู้ปลูกฝังรากฐานในเรื่องคุณงามความดี ครูบาอาจารย์ ศิลปินชั้นครู ผู้ที่อุปการะ และสถาบันการศึกษา
ที่ได้อบรมสั่งสอน หล่อหลอมความคิดทัศนคติที่ดี ให้ประสบการณ์ วิชา ความรู้ ซึ่งนำสู่ความสนใจและ
หลงใหลในงานศิลปะ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์วิริยัญญา ดวงรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ ที่คอยสั่งสอน ชี้แนะให้เกิดแนวคิด กระบวนการทำงาน ตลอดจน คณาจารย์ภาควิชาศิลปะ
ไทยทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาท วิชาความรู้ให้ จึงทำให้การสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์ ชุด “สวรรค์”
ในครั้งนี้ประสบความสำเร็จลุล่วงในทุกประการ

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ และผู้ที่ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลทุกท่าน ที่ช่วยให้การ
สร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ข้าพเจ้าขอบพระคุณทุกสรรพสิ่ง ที่ได้รับ จากประสบการณ์ วัฒนธรรม ประเพณี สิ่งแวดล้อม
ความเป็นอยู่ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ก่อเกิดความประทับใจและแนวคิดในการสร้างสรรคผลงาน
วิทยานิพนธ์ชุดนี้

ข้าพเจ้าหวังว่า ผลงานการสร้างสรรคศิลปะและเอกสารวิทยานิพนธ์ชุดนี้ คงเป็นประโยชน์ต่อ
ผู้สนใจศึกษาตามสมควร

ธวัชชัย สาริสุทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
สมมติฐานของการศึกษา.....	2
ขอบเขตของการศึกษา.....	3
ขั้นตอนของการศึกษา.....	3
วิธีการการศึกษา.....	4
แหล่งข้อมูล.....	4
อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์	5
บทที่ 2	6
ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน.....	6
ที่มาของแนวคิดและแรงบันดาลใจ.....	6
อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม.....	7
อิทธิพลจากพระพุทธศาสนา ความเชื่อไตรภูมิ (สวรรค์ตามคติความเชื่อของคนไทย).....	9
ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นสถาบันหลักของสังคมไทย	9

ไตรภูมิ สวรรค์ 6 ชั้น	9
อิทธิพลจากจิตรกรรมไทยแบบประเพณี	15
จิตรกรรมไทยแบบประเพณี (Thai Traditional Painting)	15
อิทธิพลจากกระบวนการและเทคนิคกรรมวิธี งานเย็บปักถักร้อย	16
งานเย็บปักถักร้อย	16
งานช่างสนะ	17
อิทธิพลจากหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทางด้านศิลปะ	19
ความงามและสุนทรียศาสตร์	19
ทฤษฎีเรื่องความงาม	19
อิทธิพลจากศิลปิน เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์	20
บทที่ 3	23
การกำหนดรูปแบบและวิธีการ	23
ขั้นตอนการสร้างสรรค์ ผลงานวิทยานิพนธ์	23
ขั้นตอนการศึกษา	23
ขั้นตอนการวิเคราะห์	23
ขั้นตอนการสร้างภาพร่าง	23
ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน	25
ขั้นตอนการวิเคราะห์ผลงาน	33
ทัศนธาตุ	33
บทที่ 4	36
การพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	36
ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1	36
ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2	39
ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 3	42

ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์	45
บทที่ 5	53
สรุป.....	53
รายการอ้างอิง	54
ประวัติผู้เขียน.....	57

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม (ธรรมชาติ)	7
ภาพที่ 2 อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม (ธรรมชาติ)	8
ภาพที่ 3 อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม (วัด)	8
ภาพที่ 4 จตุมหาราชิกา (สวรรค์ ชั้นที่ 1).....	12
ภาพที่ 5 ดาวดิงส์ (สวรรค์ ชั้นที่ 2).....	12
ภาพที่ 6 ยามา (สวรรค์ ชั้นที่ 3).....	13
ภาพที่ 7 ดุสิต (สวรรค์ ชั้นที่ 4) ที่มา : ธนิต อยู่โพธิ์, สมุดภาพไตรภูมิบูรณฉบับกรุงธนบุรี, (กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี), 2525.....	13
ภาพที่ 8 นิมมานรตีภูมิ (สวรรค์ ชั้นที่ 5).....	14
ภาพที่ 9 ประนิมิตวสวัตตี (สวรรค์ ชั้นที่ 6).....	14
ภาพที่ 10 อิทธิพลจากจิตรกรรมไทยแบบประเพณี	16
ภาพที่ 11 อิทธิพลจากกระบวนการและเทคนิคกรรมวิธี งานเย็บปักถักร้อย.....	18
ภาพที่ 12 งานจิตรกรรมของ ศิลปินเฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์.....	21
ภาพที่ 13 งานจิตรกรรมของ ศิลปินเฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์.....	21
ภาพที่ 14 วัดร่องชุ่น ของ ศิลปินเฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์	22
ภาพที่ 15 การสร้างภาพร่างด้วยปากกานกกระดาศ	24
ภาพที่ 16 ภาพแสดงลักษณะเตรียมโครงเฟรมสำหรับสร้างสรรค์ผลงาน	26
ภาพที่ 17 ภาพแสดงลักษณะโครงเฟรมซึ่งผ้าสำหรับเตรียมการซ้อนทับกันของผลงานแต่ละชั้น.....	26
ภาพที่ 18 ภาพแสดงตัวอย่างวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน	27
ภาพที่ 19 ภาพแสดงการร่างโครงสร้างดินสอ	27
ภาพที่ 20 ภาพแสดงการวาดลวดลายและระบายสีดำ.....	28

ภาพที่ 21 ภาพแสดงลักษณะการคลุมผ้าชั้นที่ 1.....	28
ภาพที่ 22 ภาพแสดงลักษณะการเย็บ ปะติดวัสดุลงบนผลงาน	29
ภาพที่ 23 ภาพแสดงลักษณะเย็บ ปะติดวัสดุลงบนผลงาน การซ้อนทับของผ้าชั้นที่ 2.....	29
ภาพที่ 24 ภาพแสดงลักษณะการทับซ้อนของผ้าชั้นที่ 3.....	30
ภาพที่ 25 ภาพแสดงลักษณะการร่างโครงสร้างปากกา ก่อนเย็บ ปะติดวัสดุ ลงบนผลงาน	30
ภาพที่ 26 ภาพแสดงลักษณะเย็บ ปะติดวัสดุลงบนผลงาน การซ้อนทับของผ้าชั้นที่ 3.....	31
ภาพที่ 27 ภาพแสดงลักษณะเย็บ ปะติดวัสดุลงบนผลงาน การซ้อนทับของผ้าชั้นที่ 4.....	31
ภาพที่ 28 ภาพผลงานที่เสร็จสมบูรณ์.....	32
ภาพที่ 29 ภาพชุดผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 1.....	37
ภาพที่ 30 ภาพชุดผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 1.....	38
ภาพที่ 31 ภาพชุดผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 2.....	40
ภาพที่ 32 ภาพชุดผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 2.....	41
ภาพที่ 33 ภาพชุดผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 3.....	43
ภาพที่ 34 ภาพชุดผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะเวลาที่ 3.....	44
ภาพที่ 35 ภาพชุดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	46
ภาพที่ 36 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1	47
ภาพที่ 37 ภาพชุดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	48
ภาพที่ 38 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2	49
ภาพที่ 39 ภาพชุดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	50
ภาพที่ 40 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3	51
ภาพที่ 41 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3	52

บทที่ 1

บทนำ

ความเชื่อของพระพุทธศาสนา “สวรรค์” หมายถึง ดินแดนแห่งสุคติภูมิอันเป็นที่อยู่ของเทพเทวดา เป็นสถานที่วิจิตรงดงามตระการตา น่ารื่นรมย์ การอุบัติให้เกิดเป็นเทพเทวดาอยู่บนสวรรค์ได้นั้น ล้วนเกิดจากการสั่งสมส่วนบุญส่วนกุศลและการสร้างคุณงามความดีไว้เมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ หรือจากการอุทิศบุญกุศล คุณงามความดี จากลูกหลานให้แก่ผู้ล่วงลับ เพื่อนำพาไปสู่สรวงสวรรค์ จากความเชื่อดังกล่าว เกิดเป็นแรงบันดาลใจไปสู่การสร้างสรรคผลงานศิลปะ เทคนิควัสดุผสม โดยอาศัยรูปแบบในจิตรกรรมไทยแบบประเพณี นำมาสร้างสรรค์ในลักษณะเฉพาะตน ด้วยเทคนิคงานเย็บ ปัก ถัก ร้อย ซึ่งนำไปสู่ความรู้สึกอันเป็นทิพย์ วิจิตรงดงามดุจตั้งสรวงสวรรค์ ดินแดนแห่งความสุขทั้งปวง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“สวรรค์” อันเป็นที่อยู่ของเทพเทวดา เป็นสถานที่ถูกเนรมิตขึ้น ให้ฝังรากลึกอยู่ในความเชื่อในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ กลุ่มเกลา สอนให้คนทำแต่ความดีงาม และสร้างกุศลบุญอันเป็นเหตุปัจจัยให้มนุษย์ถึงสวรรค์ จากความประทับใจในเรื่องดังกล่าว ข้าพเจ้าเชื่อว่าการสร้างสรรค์ผลงานเย็บปักวัสดุผสมโดยนำวัสดุมาสร้างคุณค่าให้เกิดความงดงามตั้งสรวงสวรรค์ครั้งนี้ เปรียบเสมือนการสร้างคุณงามความดี เพื่ออุทิศให้กับมารดาผู้ล่วงลับ เพื่อนำพาท่านได้ไปสู่สรวงสวรรค์ ดินแดนแห่งสุคติภูมิ

ผลงานชุดนี้ได้นำเสนอสัญลักษณ์แทนค่าสวรรค์ โดยสร้างสรรค์ผลงานเย็บปักวัสดุผสม ให้เกิดความงดงาม เปรียบเสมือนการสร้างคุณงามความดีอุทิศให้กับมารดาผู้ล่วงลับ โดยการศึกษาทดลองสร้างสรรค์ผลงาน ที่ประณีต วิจิตรงดงาม คลี่คลาย ประกอบกับอารมณ์ความรู้สึกห้วงหา อารมณ์ของข้าพเจ้า ต่อมารดาผู้ล่วงลับ นำมาแสดงออกในลักษณะเฉพาะตน รวมถึงค้นคว้าทดลองเทคนิคใหม่ๆให้สอดคล้องกับงานศิลปะยุคปัจจุบัน เพื่อแสดงออกถึงความงามจากจินตนาการที่ถ่ายทอดออกมาจากความรู้สึก ในความประณีต ความวิจิตรงดงาม ของสรวงสวรรค์ และรายละเอียดของผลงาน

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกถึงความดี ความงาม นำเสนอผลงานผ่านสัญลักษณ์ของ “สวรรค์” ที่สามารถสื่อถึงความปรารถนาถึงภพภูมิที่สุคติ โดยแสดงออกในรูปแบบของผลงานศิลปะ และเพื่ออุทิศคุณงามความดีอันเนื่องมาจากการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในชุดนี้ให้กับมารดาผู้ล่วงลับของข้าพเจ้า

2. เพื่อศึกษาและพัฒนาผลงานการสร้างสรรค์ ที่เน้นการสื่อสัญลักษณ์แทนความหมายถึงความเชื่อในอุดมคติ ด้วยรูปแบบงานจิตรกรรมไทยวัสดุผสม โดยการเย็บ ปัก ถัก ร้อย อย่างงานประณีตศิลปะไทย เพื่อสื่อถึงดินแดนแห่งความสุขและความดีงามทั้งปวง

สมมติฐานของการศึกษา

ผลงานวิทยานิพนธ์ หัวข้อ “สวรรค์” เป็นการสร้างสรรค์ผลงาน เทคนิควัสดุผสม โดยการเย็บ ปัก ถัก ร้อย โดยใช้วัสดุในการเย็บปัก วัสดุจากทัศนะความเชื่อ เพื่อแสดงออกถึงสมาธิ สติ ความประณีต ละเอียดลออ วิจิตรงดงาม ถ่ายทอดสุนทรีย์ภาพความงามผ่านเนื้อหาของวัสดุ สื่อถึงสวรรค์ในอุดมคติ ซึ่งเป็นดินแดนสุคติภูมิ ดินแดนแห่งทิพย์วิมาน อันเป็นที่อยู่ของเทพเทวดา เป็นสถานที่แห่งความสุข ความดีงาม งดงาม ผลงานสร้างสรรค์แปรผันมาจากรูปแบบในจิตรกรรมไทยแบบประเพณี นำมาสร้างสรรค์ในลักษณะเฉพาะตน เพื่อสะท้อนคติความเชื่อในพุทธศาสนาในเรื่องกุศลกรรม การสร้างความดี อันเป็นเหตุปัจจัยให้มนุษย์ถึงสวรรค์ และเพื่ออนุโมทนาบุญ อุทิศให้กับมารดาผู้ล่วงลับ เพื่อนำพาท่านได้ไปสู่สุคติภูมิ ผลงานชุดนี้ คือ การสร้างบุญ กระทำคุณงาม ความดี รวมไปถึงความรักความผูกพันของข้าพเจ้าและมารดา ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจผลักดันในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เต็มไปด้วยคุณงามและความดีเพื่อตอบแทนคุณมารดาผู้ล่วงลับได้ไปสู่สุคติ

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา นำเสนอเนื้อหาของจินตนาการที่เกิดจากสภาวะทางอารมณ์ของข้าพเจ้า มาเป็นปัจจัยหลักในการสร้างสรรค์ โดยนำความรู้สึกต่าง ๆ ในช่วงเวลานั้นมาสร้างแรงผลักดัน แสดงออกถึงความวิจิตรงดงามของสวรรค์ที่เต็มไปด้วยคุณงามความดีที่เกิดจากการสั่งสมไว้

2. ขอบเขตด้านรูปแบบ สร้างสรรค์ผลงานสื่อผสม ที่แสดงถึงความดี ความผูกพัน ด้วยสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงสวรรค์ ความเชื่อในพุทธศาสนา ไว้ในวัตถุวัสดุต่าง ๆ ในรูปแบบจิตรกรรม 2 มิติ

3. ขอบเขตด้านเทคนิคและวิธีการ นำเสนอสร้างสรรค์ผลงานโดยใช้การทับซ้อนของชั้นผ้า เทคนิคเย็บ ปัก ถัก ร้อย วัสดุผสม

ขั้นตอนของการศึกษา

1. นำประเด็นความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาของการสร้างสรรค์ แรงบันดาลใจที่ได้รับ มาทบทวน ประมวล เพื่อสรุปการกำหนดแนวความคิด จุดมุ่งหมาย และรูปแบบในการสร้างสรรค์
2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ศึกษาค้นคว้าข้อมูล จากความทรงจำ และประสบการณ์ตรง ในสถานที่ต่าง ๆ จดบันทึก ถ่ายภาพ และค้นหาวัสดุที่สนใจ
3. แหล่งทุติยภูมิ ศึกษาค้นคว้าข้อมูล จากเอกสาร หนังสือ บทความทฤษฎีทางวิชาการ และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์
4. ร่างภาพ จัดวางองค์ประกอบ รูปแบบผลงาน ที่เกิดจากจินตนาการและสังเคราะห์ใหม่
5. การสร้างสรรค์ผลงานจริง
6. การวิเคราะห์ผลงานที่สร้างสรรค์
7. การสรุปผลการสร้างสรรค์
8. การนำเสนอและติดตั้งผลงาน

วิธีการการศึกษา

1. เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยการจดบันทึก ถ่ายภาพ สืบรวจลงพื้นที่จริง
2. เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารจากตำราวิชาการ บทความ เอกสาร หนังสือ และ สื่ออินเทอร์เน็ต
3. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดีความ และสังเคราะห์ข้อมูลใหม่ ด้านรูปร่าง รูปทรง ลวดทอน ศิลป์ลายรูปทรง หรือ เพิ่มรายละเอียด และจัดวางองค์ประกอบ ด้วยการร่างภาพ (sketch)
4. การสร้างสรรค์ผลงานจริงจากภาพร่าง โดยถ่ายทอดจินตนาการผ่านวัสดุที่สื่อความหมายตามแนวความคิด
5. นำผลงานที่เสร็จสมบูรณ์มาวิเคราะห์ เนื้อหา รูปแบบ และโครงสร้างทางศิลปะ วิเคราะห์ สัมมนา ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อวิเคราะห์ปรับเปลี่ยนหาความเป็นไปได้ ค้นหามุมมอง องค์ประกอบแบบใหม่ ในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นต่อไปให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
6. สรุปผลและประโยชน์ ที่ได้รับจากการสร้างสรรค์
7. การนำเสนอผลงาน และเอกสารประกอบการสร้างสรรค์

แหล่งข้อมูล

1. ข้อมูลจากประสบการณ์ตรง การลงศึกษาพื้นที่จริงด้านสถานที่ และข้อมูลจากการสอบถามผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญ จดบันทึก ถ่ายภาพ จากสภาพแวดล้อม
2. ข้อมูลด้านเอกสาร จาก ตำราวิชาการ หนังสือ บทความ สื่ออินเทอร์เน็ต
 - สิ่งแวดล้อมศึกษา
 - ความสำคัญของพระพุทธศาสนา
 - สวรรค์สมุดภาพไตรภูมิ
 - จิตรกรรมไทยแบบประเพณี
 - งานช่างเย็บปัก ถัก ร้อย
 - งานช่างสนะ
 - ทฤษฎีศิลปะ และสุนทรียศาสตร์
 - ศิลปิน อาจารย์ เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์
3. ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปกรรม การแสดงผลงานศิลปะของศิลปิน ที่สอดคล้อง คล้ายคลึงกับการสร้างสรรค์

4. ข้อมูลด้านสถานที่

- วัด และแหล่งธรรมชาติในประเทศไทย
- สำนักงานช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร
- ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร
- ศูนย์ภัตตาคารศิลปะ
- นิทรรศการ การแสดงผลงานศิลปะ ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น หอศิลป์ แกลเลอรี พิพิธภัณฑ์
- ข้อมูลจากเว็บไซต์ และจากสื่อ อื่น ๆ เช่น วีดิทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น

อุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

1. อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูล

- สมุดสำหรับจดบันทึก
- กล้องถ่ายรูป
- คอมพิวเตอร์

2. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

- พื้นไม้และกระดานบนเฟรมไม้
- สีน้ำพลาสติกแบบเงาและแบบด้าน
- พู่กันและแปรงทาสี
- ผ้าลูกไม้
- ผ้าลายไทย
- ลูกบิดขนาดและรูปแบบต่าง ๆ
- เข็มเย็บผ้า
- เข็มหมุด
- ด้าย
- ดิ้นทอง
- จักรเย็บผ้า
- ไยสังเคราะห์
- กาว

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ภายใต้หัวข้อ “สวรรณค์” จุดเริ่มต้นมาจากความเชื่อความศรัทธา ที่ได้รับรู้และสัมผัสมาตั้งแต่วัยเด็ก ไม่ว่าจะเป็นจากคำบอกเล่าจากบรรพบุรุษ ภาพจิตรกรรมภายในวัดที่บ่งบอกถึงเรื่องราวของสรวงสวรรค์ ซึ่งเป็นดินแดนแห่งความสุข ความรื่นรมย์ เป็นที่อยู่ของเทพเทวดา มีเพียงผู้สั่งสมบุญกุศล คุณงามความดีเท่านั้น ที่จะเป็นปัจจัยให้ถึงดินแดนสุดดีภูมิได้จากความเชื่อดังกล่าว ผสมผสานกับความรู้สึกส่วนตัวที่ต้องการสร้างคุณงามความดี เพื่ออุทิศให้กับมารดาที่ได้ล่วงลับไปแล้ว เพื่อนำพาท่านไปสู่สรวงสวรรค์ โดยการสร้างสรรค์ศิลปะ เทคนิควัสดุผสมอาศัยรูปแบบในจิตรกรรมไทยแบบประเพณี ในลักษณะเฉพาะตน ด้วยเทคนิคงาน เย็บ ปัก ถัก ร้อย

ที่มาของแนวคิดและแรงบันดาลใจ

แนวคิดมาจากแรงบันดาลใจซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ มีพลังอำนาจในการกระตุ้นขับเคลื่อนไปสู่การสร้างสรรค์ เพื่อการแสดงออกในสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งมาจากประสบการณ์การดำเนินชีวิตจากสภาพแวดล้อม ความสะเทือนใจ ความประทับใจ ที่รับรู้จากประสาทสัมผัสและปัจจัย 4 ที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดการถ่ายทอด ความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

การสร้างสรรค์ผลงานได้มาจากแรงบันดาลใจ 2 ประเภท ได้แก่ แรงบันดาลใจภายนอก เป็นสิ่งที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส ทำให้เกิดความรู้สึกประทับใจ สะเทือนใจ นำไปสู่แนวคิดจินตนาการ เช่น ความงามของสภาพแวดล้อม แรงบันดาลใจอันที่สอง คือ แรงบันดาลใจภายใน เป็นความต้องการทางจิตใจ ความรู้สึก จิตสำนึก เกิดเป็นความคิด สร้างมโนภาพ เกิดจินตนาการ เกิดการถ่ายทอด สะท้อนออกมาเป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ดังนั้นการสร้างสรรค์งานศิลปะ จึงจำเป็นต้องมีแรงบันดาลใจ และแนวคิด ซึ่งเป็นกระบวนการทัศนศิลป์ที่สมบูรณ์ ในการถ่ายทอดความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงการแสดงออกในผลงาน ตั้งแต่กระบวนการเทคนิค สื่อวิธีการ รูปแบบ และแนวคิด ของผลงานศิลปะ ตามขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ของผลงาน

ผลงานวิทยานิพนธ์ภายใต้ หัวข้อ “สวรรณค์” แรงบันดาลใจมาจากคติความเชื่อทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะความเชื่อในเรื่องการสร้างคุณงามความดี จากการผลิตผลงานศิลปะ เย็บปัก

วัสดุผสม โดยการนำวัสดุมาสร้างค่าให้เกิดความงดงามตั้งสรรงสรรค์ของข้าพเจ้าในครั้งนี้เปรียบเสมือนการสร้างคุณงามความดี เพื่ออุทิศให้กับมารดาของข้าพเจ้าที่ล่วงลับไปแล้ว เพื่อนำพาท่านไปสู่สรรงสรรค์ดินแดนแห่งความสุขทั้งปวง

อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม

“ สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งที่เป็นธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น และรวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางสังคมของมนุษย์ด้วย ” (วินัย วีระพัฒนานนท์ 2539) ดังนั้นทุกสิ่งที่อยู่รอบตัว คือ สิ่งแวดล้อม มีทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งรูปธรรมและนามธรรม ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น มนุษย์ สัตว์ ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ เป็นต้น และ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สิ่งก่อสร้าง ชุมชนเมือง วัดวาอาราม โบราณสถาน ศาสนา ศิลปกรรม ขนบประเพณี และวัฒนธรรม จากสภาพแวดล้อมก่อให้เกิดความใกล้ชิด ความสุข ความรัก ความหวัง ข้าพเจ้าจึงมีความผูกพันที่มีต่อมารดา และความซาบซึ้งในศาสนา ก่อให้เกิดความประทับใจ จากแรงบันดาลใจดังกล่าว จึงสร้างสรรค์ผลงานศิลปะชุดนี้ ในลักษณะเฉพาะตน อาศัยประสบการณ์จากการสัมผัส และความทรงจำในสิ่งแวดล้อมที่ตีมามาเสริมแนวคิด ใช้ศิลปะเป็นปัจจัยเชื่อมโยงกับความรู้สึกและจิตวิญญาณ สู่จินตนาการถ่ายทอดเนื้อหาเรื่องราวให้ผู้ชมได้รับรู้ ถึงคุณค่า ความงาม คุณค่าทางสุนทรียภาพ กระตุ้นให้เกิดความเชื่อ ความศรัทธา เกิดทัศนคติที่เป็นเหตุผล แรงสนับสนุน ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะวิทยานิพนธ์ชุดนี้

ภาพที่ 1 อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม (ธรรมชาติ)

ที่มา : ภูริต ธนหิรัญสกุล, เรื่องเล่า ของธรรมชาติ, เข้าเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2562, เข้าถึงได้จาก <https://www.posttoday.com/life/healthy/459961>

ภาพที่ 2 อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม (ธรรมชาติ)

ที่มา : kapook news, ต้นโพธิ์, เข้าเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2562, เข้าถึงได้จาก
<https://news.kapook.com/topics/ต้นโพธิ์>

ภาพที่ 3 อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม (วัด)

ที่มา : jasminta, 30 วัด UNSEEN ในเมืองไทย สวยแค่ไหนต้องไปดู!, เข้าเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2562, เข้าถึงได้จาก<https://travel.mthai.com/blog/142618.html>

อิทธิพลจากพระพุทธศาสนา ความเชื่อไตรภูมิ (สวรรค์ตามคติความเชื่อของคนไทย)

ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นสถาบันหลักของสังคมไทย

สถาบันพระพุทธศาสนาเป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งของสังคมไทย คนไทยต่างให้การยอมรับนับถือมาตั้งแต่โบราณกาล และมีการสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้ โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภก เมื่อพระพุทธศาสนาได้เข้ามาประดิษฐานมั่นคงในสังคมไทย วัดและพระสงฆ์มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนไทย วัดจึงได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัดเป็นศูนย์กลางของการอบรมสั่งสอนจริยธรรม เป็นสถาบันสำคัญทั้งในด้านการศึกษา สังคม และเป็นบ่อเกิดของศิลปะสาขาต่าง ๆ ส่วนพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่สืบทอดพระพุทธศาสนาก็ได้รับการยกย่องในสังคม ในฐานะเป็นผู้ทรงคุณธรรมควรแก่การเคารพและเชื่อฟังซึ่งสรุปได้ ดังนี้

ด้านการศึกษา วัดเป็นสถานศึกษาเล่าเรียน โดยพระภิกษุสงฆ์ทำหน้าที่เป็นผู้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ แม้ในปัจจุบัน พระสงฆ์ก็ยังคงทำหน้าที่สอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียน

ด้านสังคม วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน เป็นที่ชุมนุม เพื่อทำบุญฟังพระธรรมเทศนา ตลอดจนการพบปะสังสรรค์ พระสงฆ์เป็นตัวแทนของสถาบันพระพุทธศาสนาที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางจิตใจของประชาชน

ด้านศิลปกรรม วัดเป็นที่รวมแห่งศิลปกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น ประติมากรรมปูนปั้น ศิลปกรรมแกะสลักไม้ จิตรกรรมฝาผนัง ตลอดจนถาวรวัตถุต่าง ๆ ที่ศิลปินไทยได้ถ่ายทอดไว้ที่โบสถ์ วิหาร เจดีย์ องค์พระพุทธรูป ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนา (แววศรี 2555)

ไตรภูมิ สวรรค์ 6 ชั้น

1. จตุมหาราชิกา (สวรรค์ ชั้นที่ 1) (ภาพที่ 2) เป็นที่อยู่ของเทพดาชาวฟ้า มีท้าวมหาราช 4 พระองค์ปกครอง คือ ท้าวธรรมาหาราช, ท้าววิรุฬหกมหาราช, ท้าววิรูปักษ์มหาราช และท้าวเวสสุวรรณมหาราช (ท้าวเวสสุวรรณ) อายุ 500 ปีทิพย์ (9 ล้านปีมนุษย์)

บุรพกรรม เมื่อเป็นมนุษย์ ชอบทำความดี สันโดษ ยินดีแต่ของๆ ตน ชักชวนให้ผู้อื่น ประกอบการกุศล ชอบให้ทาน ในการให้ทานเป็นผู้มีความหวังให้ทาน มีจิตผูกพันในผลแห่งทานแล้วให้ทาน มุ่งการสั่งสมให้ทาน ให้ทานด้วยความคิดว่า “เราตายแล้วจักได้เสวยผลแห่งทานนี้” และเป็นผู้มีศีล ฯลฯ

2. ดาวดึงส์ (สวรรค์ ชั้นที่ 2) (ภาพที่ 3) ที่เรียกว่าไตรตรึงษ์หรือดาวดึงส์ เป็นเมืองใหญ่มี 1,000 ประตู มีพระเกศจุฬามณีเจดีย์ มีไม้ทิพย์ ชื่อ ปาริชาติกัลปพฤกษ์ สมเด็จพระอมรินทราบาราช เป็นผู้ปกครอง อายุ 1,000 ปีทิพย์ (36 ล้านปีมนุษย์)

บุรพกรรม เมื่อเป็นมนุษย์ มีจิตบริสุทธิ์ยินดีในการบริจาคทาน ในการให้ทาน เป็นผู้ไม่มีความหวังให้ทาน ไม่มีจิตผูกพันในผลแห่งทานแล้วให้ ไม่มีการสั่งสมให้ทาน ไม่ได้ให้ทานด้วยความคิด

ว่า “ตายแล้วเรายังได้เสวยผลทานนี้” แต่ให้ทานด้วยความคิดว่า “การให้ทานเป็นการกระทำดี” งดงามด้วยพยายามรักษาศีล ไม่ดูหมิ่นผู้ใหญ่ในตระกูล ฯลฯ

3. ยามา (สวรรค์ ชั้นที่ 3) (ภาพที่ 4)

เป็นที่อยู่ของเทพดาผู้มีแต่ความสุขอันเป็นทิพย์ มีท้าวสุยามเทวราชเป็นผู้ปกครอง อายุ 2,000 ปีทิพย์ (144 ล้านปีมนุษย์)

บุรพกรรม เมื่อเป็นมนุษย์มีจิตบริสุทธิ์ พยายามสร้างเสบียง ไม่หวั่นไหวในการบำเพ็ญบุญกุศล ในการให้ทาน เป็นผู้ไม่มีความหวังให้ทาน ไม่มีจิตผูกพันในผลแห่งทานแล้วให้ทาน ไม่ได้ให้ทานด้วยความคิดว่า “การให้ทานเป็นการกระทำที่ดี” แต่ให้ทานด้วยความคิดว่า “บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย เคยให้ เคยทำมา เราก็ไม่ควรทำให้เสียประเพณี” รักษาศีล มีจิตขวนขวายในพระธรรม ทำความดีด้วยใจจริง

4. ดุสิต (สวรรค์ ชั้นที่ 4) (ภาพที่ 5)

เป็นที่อยู่ของเทพเจ้าผู้มีความยินดีแช่มชื่นเป็นนิจ มีท้าวสันดุสิตเทวราชปกครอง อายุ 4,000 ปีทิพย์ (576 ล้านปีมนุษย์)

บุรพกรรม เมื่อเป็นมนุษย์มีจิตบริสุทธิ์ ยินดีมากในการบริจาคทาน ในการให้ทานเป็นผู้ไม่มีความหวังให้ทาน ไม่มีจิตผูกพันในผลแห่งทานแล้วให้ทาน ไม่มุ่งการสั่งสมให้ทาน ไม่ได้ให้ทานด้วยความคิดว่า “บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย เคยให้ เคยทำมา เราไม่ควรทำให้เสียประเพณี” แต่ให้ทานด้วยความคิดว่า “เราหุงหากิน แต่สมณะหรือพราหมณ์ทั้งหลายไม่ได้หุงหากิน เราหุงหากินได้ จะไม่ให้ทานแก่สมณะหรือพราหมณ์ผู้ไม่หุงหากิน ย่อมเป็นการไม่สมควร” ทรงศีล ทรงธรรม ชอบฟังพระธรรมเทศนา หรือเป็นพระโพธิสัตว์ผู้รู้ธรรมมาก ฯลฯ

5. นิมมานรติภูมิ (สวรรค์ ชั้นที่ 5) (ภาพที่ 6)

เป็นที่อยู่ของเทพเจ้าผู้ยินดีในกามคุณอารมณ์ ซึ่งเนรมิตขึ้นมาตามความพอใจ มีท้าวสุนิมิตเทวราชปกครอง อายุ 8,000 ปีทิพย์ (2,304 ล้านปีมนุษย์)

บุรพกรรม เมื่อเป็นมนุษย์มีจิตใจบริสุทธิ์ ยินดียิ่งในการบริจาคทาน ในการให้ทานเป็นผู้ไม่มีความหวังให้ทาน ไม่มีจิตใจผูกพันในผลแห่งทานแล้วให้ ไม่มุ่งการสั่งสมให้ทาน ไม่ได้ให้ทานด้วยความคิดว่า “เราหุงหากินได้ แต่สมณะหรือพราหมณ์ทั้งหลายไม่ได้หุงหากิน เราหุงหากินได้ จะไม่ให้ทานแก่สมณะหรือพราหมณ์ ผู้ไม่หุงหากิน ย่อมเป็นการไม่สมควร” แต่ให้ทานด้วยความคิดว่า “เรายังจำแนกแจกทานเช่นเดียวกับฤๅษีทั้งหลายในกาลก่อน” ประพฤติธรรมสม่ำเสมอ พยายามรักษาศีล ไม่ให้ขาดได้ มีใจสมบุรณ์ด้วยศีล และมีวิริยะอุตสาหะในการบริจาคทานเป็นอันมาก เพราะผลวิบากแห่งทาน และศีลอันสูงเท่านั้น จึงอุบัติเกิดในสวรรค์ชั้นนี้ได้

6. ปรนิมมิตวสวัตติ (สวรรณค์ ชั้นที่ 6) (ภาพที่ 7)

เป็นที่อยู่ของเทพเจ้าซึ่งเสวยกามคุณอารมณ์ แบ่งเป็น ฝ่ายเทพยดา มีท้าวปรนิมมิตเทวราช ปกครอง กับ ฝ่ายมารมีท้าวปรนิมิตวสวัตติมาราธิราชเป็นผู้ปกครอง อายุ ๑๖,๐๐๐ ปีทิพย์ (๙,๒๑๖ ล้านปีมนุษย์)

บุรพกรรม เมื่อเป็นมนุษย์มีจิตบริสุทธิ์ อดส่าห์ก่อสร้างกองการกุศลให้ยิ่งใหญ่เป็นอุกฤษฏ์ อบรมจิตใจสูงส่งไปด้วยคุณธรรม เมื่อจะให้ทานรักษาศีลก็ต้องบำเพ็ญกันอย่างจริงจัง ๆ มากไปด้วย ความศรัทธาปสาทะอย่างยิ่งยวดถูกต้อง ในการให้ทาน เป็นผู้ไม่มีความหวังให้ทาน ไม่มีจิตผูกพันใน ผลแห่งทานแล้วให้ทาน ไม่มุ่งการสั่งสมให้ทาน ไม่ได้ให้ทานด้วยความคิดว่า “เรายังเป็นผู้จำแนกแจก ทาน เช่นเดียวกับฤๅษีทั้งหลายแต่กาลก่อน” แต่ให้ทานด้วยความคิดว่า “เมื่อเราให้ทานอย่างนี้ จิต ของเราจะเลื่อมใส จะเกิดความปลื้มใจและโสมนัส” เพราะวิบากแห่งทาน และศีลอันสูงส่งย่งเท่านั้น จึงอุบัติเกิดในสวรรณค์ชั้นนี้ได้(แสงสุทธิ 2555)

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ชาวไทยส่วนใหญ่นับถือสืบต่อกันมาตั้งแต่โบราณกาล ก่อเกิด เป็นรากฐาน วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัดจึงเป็นแหล่งสำคัญทั้งในด้านการศึกษา สังคม และ ศิลปะสาขาต่าง ๆ ที่ศิลปินไทยได้นำมาถ่ายทอด เป็นศูนย์รวมจิตใจ ความเชื่อของคนไทยพุทธ ความ เชื่อในเรื่องไตรภูมิ (สวรรณค์ตามคติความเชื่อของคนไทย) มีการบันทึกในพุทธศาสนา เกี่ยวกับเรื่อง การ สร้างคุณงามความดี การสร้างบุญเพื่ออุบัติเกิดในภพภูมิต่าง ๆ และการสร้างบุญเพื่อสามารถอุทิศ ให้กับผู้ล่วงลับเพื่อนำพาไปสู่สรวงสวรรค์ จากข้อมูลดังกล่าว ข้าพเจ้าได้นำเรื่องราวของพุทธศาสนา เกี่ยวกับไตรภูมิเรื่องสวรรณค์ 6 ชั้น นำมาวิเคราะห์ คลี่คลายเป็นสัญลักษณ์ของสวรรณค์ชั้นต่าง ๆ โดย แทนด้วยรูปทรงที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่เกิดเป็นผลงานศิลปะเฉพาะตน

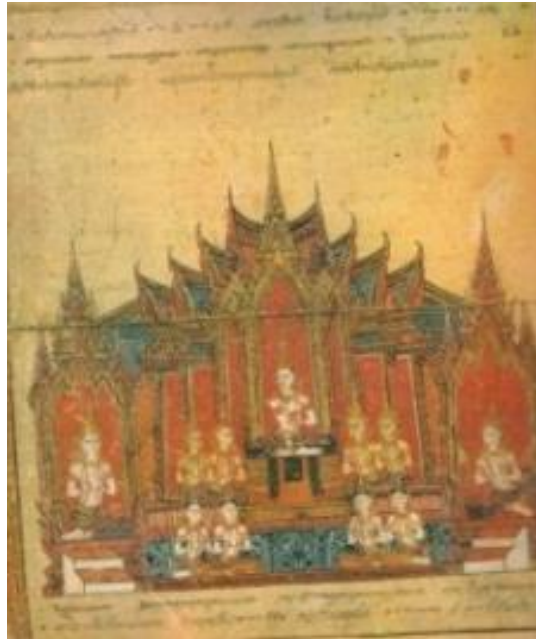
ภาพที่ 4 จตุมหาราชิกา (สวารค์ ชั้นที่ 1)

ที่มา : ธนิต อยู่โพธิ์, สมุดภาพไตรภูมิบูรณฉบับกรุงธนบุรี, (กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี), 2525.

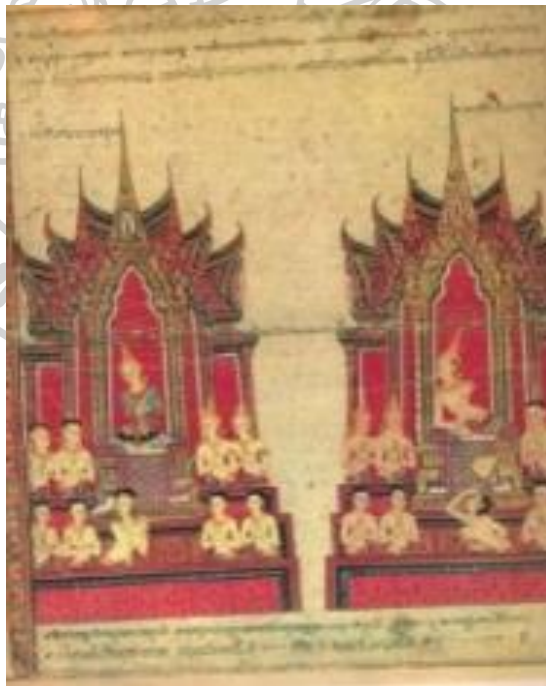
ภาพที่ 5 ดาวดึงส์ (สวารค์ ชั้นที่ 2)

ที่มา : ธนิต อยู่โพธิ์, สมุดภาพไตรภูมิบูรณฉบับกรุงธนบุรี, (กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี), 2525.

ภาพที่ 6 ยามา (สวรรณค์ ชั้นที่ 3)

ที่มา : ธนิต อยู่โพธิ์, สมุดภาพไตรภูมิบูรณฉบับกรุงธนบุรี, (กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี), 2525.

ภาพที่ 7 ดุสิต (สวรรณค์ ชั้นที่ 4)

ที่มา : ธนิต อยู่โพธิ์, สมุดภาพไตรภูมิบูรณฉบับกรุงธนบุรี, (กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี), 2525.

ภาพที่ 8 นิมมานรตีภูมิ (สวรรณค์ ชั้นที่ 5)

ที่มา : ธนิต อยู่โพธิ์, สมุดภาพไตรภูมิบูรณฉบับกรุงธนบุรี, (กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี), 2525.

ภาพที่ 9 ประนมมิตวสวัตตี (สวรรณค์ ชั้นที่ 6)

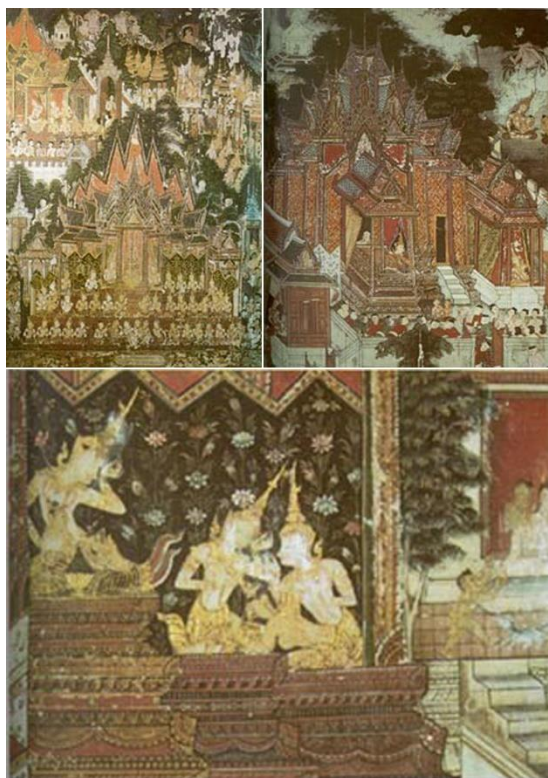
ที่มา : ธนิต อยู่โพธิ์, สมุดภาพไตรภูมิบูรณฉบับกรุงธนบุรี, (กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี), 2525.

อิทธิพลจากจิตรกรรมไทยแบบประเพณี

จิตรกรรมไทยแบบประเพณี (Thai Traditional Painting)

เป็นศิลปะที่มีความประณีตสวยงามแสดงความรู้สึกชีวิตจิตใจและความเป็นไทยที่มีความอ่อนโยน นิยมเขียนบนฝาผนังภายในอาคารที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาและอาคารที่เกี่ยวกับบุคคลชั้นสูง เช่น โบสถ์ วิหาร พระที่นั่ง วัง โดยเขียนด้วยสีฝุ่นตามกรรมวิธีของช่างเขียนไทยแต่โบราณ เนื้อหาที่เขียนมักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ ทศชาติชาดก ไตรภูมิ วรรณคดี ชีวิตไทย และพงศาวดารต่าง ๆ ส่วนใหญ่นิยมเขียนประดับผนังพระอุโบสถ วิหารอันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ประกอบพิธีทางศาสนา ลักษณะจิตรกรรมไทยแบบประเพณีเป็นศิลปะ แบบอุดมคติ (Idealistic) ผวนกเข้ากับเรื่องราวที่กึ่งลึกลับมหัศจรรย์ เป็นภาพที่ระบายสีแบนเรียบ ด้วยสีสดใส และมีการตัดเส้นเป็นภาพ 2 มิติ ให้ความรู้สึกเพียงด้านกว้างและยาว ไม่มีความลึก ไม่มีการใช้แสงและเงามาประกอบ จิตรกรรมไทยแบบประเพณีมีลักษณะพิเศษในการจัดวางภาพแบบเล่าเรื่องเป็นตอน ๆ ตามผนังช่องหน้าต่างรอบโบสถ์ วิหาร และผนังด้านหน้า และหลังพระประธานรูปแบบลักษณะตัวภาพในจิตรกรรมไทย จิตรกรได้สร้างสรรค์ออกแบบไว้เป็นรูปแบบอุดมคติแสดงออกทางความคิดให้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องและความสำคัญของภาพ เช่น รูปเวทดา นางฟ้า กษัตริย์ นางพญา นางรำ มีลักษณะเด่นงามสง่าด้วยสีลาชดช้อย แสดงอารมณ์ความรู้สึกปิติยินดี หรือเศร้าโศกเสียใจด้วยอาการกิริยาท่าทาง ถ้าเป็นรูปยักษ์ มาร ก็แสดงออกด้วยท่าทางที่บึกบึน แข็งขัน ส่วนพวกวานรแสดง ความลิงโลด คล่องแคล่วว่องไวด้วยสีลาท่งท่าและหน้าตา สำหรับพวกชาวบ้านธรรมดาสามัญก็จะเน้นความตลกขบขัน สนุกสนานร่าเริงหรือเศร้าเสียใจออกทางใบหน้า ส่วนช้างม้าเหล่าสัตว์ทั้งหลาย ก็มีรูปแบบแสดงชีวิตเป็นธรรมชาติ (angiegroup 2559)

จิตรกรรมไทยแบบประเพณีเป็นศิลปะแบบอุดมคติ มีความประณีต สวยงาม นิยมเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธศาสนา นิทานคติธรรมต่าง ๆ บนฝาผนังโบสถ์วิหาร สอดแทรกแนวคิด คติสอนใจ รวมอยู่ด้วย ให้ข้อคิดจากเรื่องราว สิ่งเหล่านี้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรสืบสานและอนุรักษ์ไว้ จากข้อมูลดังกล่าว ตอบสนองและสอดคล้องกับแนวคิดในการสร้างสรรค์ ส่งผลให้เกิดแรงบันดาลใจ นำเอารูปแบบลักษณะงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณี มาเป็นอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะเฉพาะตน

ภาพที่ 10 อิทธิพลจากจิตรกรรมไทยแบบประเพณี

ที่มา : sanook, ลักษณะของจิตรกรรมไทยแบบประเพณี, เข้าเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2562, เข้าถึงได้จาก<https://guru.sanook.com/1049/>

อิทธิพลจากกระบวนการและเทคนิคกรรมวิธี งานเย็บปักถักร้อย

งานเย็บปักถักร้อย

ชาวไทยตั้งแต่โบราณกาลนิยมใช้ผ้าปักกันอย่างแพร่หลาย ตามฐานะที่จะเอื้ออำนวยให้ ในการจัดหาได้ โดยมีการปักเป็นเครื่องนุ่งห่ม ตกแต่งร่างกายเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันและเครื่อง ตกแต่งบ้านเรือนในหมู่ราษฎรสามัญ วัสดุที่ใช้ทำผ้าปักทำจากวัสดุที่หาได้สะดวกและมีราคาไม่แพง เหมาะสมแก่ฐานะทางสังคมของแต่ละคน สำหรับในชนชั้นสูงและเจ้านายราชตระกูล ผ้าปักที่ใช้ย่อม มีการประดับตกแต่งด้วยวัสดุมีค่า วิจิตรอลังการ เช่นปักด้วยไหม และไหมทอง พร้อมกับประดับ ด้วยไข่มุกและพลอย ซึ่งบางครั้งสั่งทำเป็นพิเศษจากต่างประเทศเพื่อให้หรูหรา การปักผ้าเพื่อเพิ่ม ความงามให้แก่ผืนผ้าสามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภทคือ ผ้าปักไหม เป็นการปักผ้าตกแต่งเป็น ลวดลายด้วยไหมสีต่าง ๆ และผ้าปักดั้น เป็นการปักผ้าที่ใช้วัสดุที่ทำมาจากโลหะมีค่ารูปทรงต่าง ๆ เป็นวัสดุหลักในการปัก โลหะมีค่านี้อาจมีหลากหลายรูปแบบและมีชื่อเรียกดังนี้

- ดิ้น คือ โลหะที่ดึงเป็นเส้น แล้วนำมาขดเป็นรูปวงกลม มีรูปร่างเหมือนลวดสปริง มีหลายชนิดเช่น ดิ้นมัน, ดิ้นดำน, ดิ้นโปรง
- แล่ง คือ โลหะที่รีดเป็นเส้นแบน ดุจเดียวกับเส้นตอกสำหรับสานเครื่องจักรสาน
- เลื่อม เกิดจากการนำเส้นโลหะที่ตัดให้ได้ความยาวตามที่ต้องการ แล้วตีเป็นรูปวงกลมแบน มีลักษณะนูนเป็นครึ่งวงกลม รูปทรงเหมือนฝาชี หรือรูปร่างเป็นดาวหลาย ๆ แฉก
- ไหมทอง คือ โลหะที่รีดเป็นเส้นขนาดเล็ก แล้วนำมาปั่นควบกับเส้นไหมหรือด้าย

การปักประเพณีนี้ นิยมตกแต่งเพิ่มเติมด้วยวัสดุชนิดอื่น เช่น รัตนชาติ แก้ว กระจก หรือไหมสีต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความงาม หุหุระ อลังการ และคุณค่าของผืนผ้า ทำให้เป็นของที่สูงค่า มีราคาแพง มีใช้ในเฉพาะในกลุ่มชนชั้นสูงและเจ้านายเท่านั้น รวมทั้งนิยมปักเป็นเครื่องราชูปโภคชนิดต่าง ๆ สำหรับพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ เช่น ฉลองพระองค์ ทรงสะพัก พระสนับเพลา และกรวยสำหรับครอบเครื่องราชูปโภค เป็นต้น (thaiemb)

งานช่างสนะ

คำว่า “สนะ” หรือ “สะนะ” อาจมาจากคำว่า “ภุชณะ” ซึ่งแปลว่า เครื่องประดับ ในภาษาสันสกฤต กร่อนคำเป็น ชณะ หรืออาจมาจากคำเขมรว่า สนาบ (ซุนับ) แปลว่า สิ่งรองรับ ใช้ในความหมายที่แปลว่า ผ้าหลายคำ เช่น สนาบัก (ซุนับกอ) แปลว่า ผ้ารองคอ คอของ สนาบ มรามไฏ (ซุนับเมฮริยมไต) แปลว่า ปลอกนิ้วสำหรับสวมเวลาเย็บผ้า สนาบพระชวด (ซุนับเพริยะหัจจิง) แปลว่า กางเกงขายาว หรือ ถุงเท้า เป็นต้น หรือ คำว่า สะนะ อาจมาจาก สนอบ หรือ สนับ แปลว่า เสื้อเครื่องสวมมาจากภาษาเขมรโบราณ ซึ่งสามารถพบในจารึกปราสาทจารในกัมพูชา

ช่างสนะ เป็นช่างประเพณีหนึ่งในกลุ่มช่างสิบหมู่ ซึ่งเป็นช่างหลวงที่ทำเครื่องผ้าต่าง ๆ สนองพระราชประสงค์และเกี่ยวข้องกับพระราชพิธีต่าง ๆ เช่น เย็บผ้า ปักผ้า ปักไหมทอง ปักทองแผ่ลวด นอกจากนี้ ยังทำเครื่องหนัง เช่น อานม้า ปลอกมิต เข็มขัด หรือสายรัดบางอย่าง ช่างสนะแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มช่างคนไทย เรียกว่า “ช่างสนะไทย” กลุ่มช่างคนจีนเรียกว่า “ช่างสนะจีน” ช่างสนะมีทั้งฝ่ายสร้างและฝ่ายซ่อม เพราะสิ่งของต่าง ๆ อาจมีการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบเมื่อเก่าลงก็มีการซ่อมแซมด้วย(สำนักช่างสิบหมู่กรมศิลปากร)

จากข้อมูลดังกล่าว ข้าพเจ้าได้นำเทคนิคกระบวนการงานเย็บปักถักร้อย งานช่างไทย (งานช่างสนะ) งานศิลปะประเพณีหนึ่งที่เป็นแบบประณีตศิลป์ ซึ่งเป็นเทคนิคที่มีความประณีต บรรจงละเอียดลออ วิจิตรงดงาม แสดงออกถึงความมีสมาธิ ความอดุสาหะ ความเพียรพยายาม ก่อเกิดความ

ประทับใจเป็นแรงบันดาลใจผลักดันนำมาสร้างสรรค์เป็นเทคนิคของผลงานศิลปะ โดยสร้างสรรค์ผลงานผสมผสาน คลีคลายแสดงออกตามแนวคิด รูปแบบ และจินตนาการความชอบส่วนตัว เพื่อให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงความงาม คุณค่า สุนทรียภาพ กระตุ้นจิตสำนึกให้เกิดการอนุรักษ์และสืบสานต่อไป

ภาพที่ 11 อิทธิพลจากจากกระบวนการและเทคนิคกรรมวิธี งานเย็บปักถักร้อย

ที่มา : พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ, **เสด็จพระราชดำเนินเจริญสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศ ฉลองพระองค์ชุดไทยแบบผสมผสาน พ.ศ. 2510**, เข้าเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2562, เข้าถึงได้จาก <http://www.qsmtthailand.org/th/collection/evening-dress-in-thai-national-style-1967/>

อิทธิพลจากหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทางด้านศิลปะ

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “สวรรค์” ได้อิทธิพลจากหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทางด้านศิลปะ ในการต่อยอดพัฒนาสร้างสรรค์ผลงาน ให้เกิดผลงานในแนวทางเฉพาะตน ดังนี้

ความงามและสุนทรียศาสตร์

ความงาม คือสถานภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน และความชื่นชมผ่านการเข้าใจและรับรู้ถึงความสมดุล สัดส่วน และ แรงดึงดูด ของสิ่งๆนั้น ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สัตว์ สิ่งของ เหตุการณ์ สถานที่ ดนตรี ศิลปะ หรือ ความคิด สิ่งตรงกันข้ามกับความงามคือความน่าเกลียดน่าชัง ซึ่งมีผลกระทบอย่างตรงกันข้ามต่อผู้ที่รับรู้

การจะเข้าใจถึงธรรมชาติและ ความหมายของความงามนั้น จำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงหลักปรัชญาของสุนทรียศาสตร์ ในสุนทรียศาสตร์นั้นมีนักปรัชญาหลายกลุ่ม รวมถึงกลุ่มที่เชื่อว่าความงามนั้นเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับผู้รับรู้ (subjective) และอีกกลุ่มที่เชื่อว่าความงามนั้นมีค่าที่เที่ยงแท้ (absolute, objective)

นอกจากนี้ยังมีนักปรัชญา เช่น โรเบิร์ต ชูมันน์ (Robert Schumann) ที่เป็นทั้งคีตกวีและนักวิจารณ์ ที่มีความเห็นว่าความงามนั้นจัดได้เป็นสองประเภท คือความงามโดยธรรมชาติ และความงามที่เกิดโดยมนุษย์ ความงามที่เกิดโดยธรรมชาติ คือ การสัมผัสและรับรู้ถึงสิ่งงามที่ปรากฏในธรรมชาติ แต่ความงามที่เกิดโดยมนุษย์ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์และเข้าไปเกี่ยวข้องในธรรมชาติ ชูมันน์ยังบอกอีกว่าในศิลปะ มีความงามทั้งสองชนิดปรากฏอยู่ เพียงแต่ความงามโดยธรรมชาติคือความสุนทรีย์ทางอารมณ์ และความงามที่เกิดโดยมนุษย์คือความเข้าใจในผลงานศิลปะชิ้นนั้น

ทฤษฎีเรื่องความงาม

ทฤษฎีเรื่องความงามนั้นสามารถพบได้ตั้งแต่ยุคสมัยนักปราชญ์กรีกก่อนโสกราตีส เช่น พิทาโกรัส ซึ่งพิทาโกรัสก็ได้สันนิษฐานถึงความสัมพันธ์ระหว่างคณิตศาสตร์และความงาม พิทาโกรัสสังเกตว่าสิ่งที่มีสัดส่วนตามสัดส่วนทองคำ (อัตราส่วนทองคำ golden ratio) การวิจัยในปัจจุบันก็พบว่ามนุษย์ที่มีหน้าตาที่สมดุลและเป็นสัดส่วนตามสัดส่วนทองคำมักจะถูกมองว่างามกว่าคนอื่น ๆ นี่เป็นหนึ่งในทฤษฎีหนึ่งที่อยู่บนพื้นฐานว่าความงามนั้นมีค่าที่เที่ยงแท้และไม่เกี่ยวข้องกับผู้รับรู้

ทฤษฎีที่ว่าความงามนั้นขึ้นอยู่กับผู้รับรู้กล่าวว่า ความงามเป็นเพียงสิ่งที่จิตใจมนุษย์ให้ค่าหรือตัดสิน ฉะนั้นความงามจึงเป็นสิ่งที่จิตสร้างขึ้น และอาจเปลี่ยนแปลงตามสภาวะของทุกๆ คนหนึ่งในเวลาใดเวลาหนึ่ง

ชาวอินเดียโบราณขนานนามความงามว่าเป็นสิ่งที่ใหม่อยู่เสมอ เป็นสิ่งที่น่าพาจิตใจออกจากโลกที่เต็มไปด้วยความเก่าแก่และความเบื่อหน่าย(สารานุกรมเสรี)

ศิลปะคือการแสดงออกทางอารมณ์ (Art as Expression) เรียกอีกอย่างว่า แนวนิยมการแสดงออก (Expressionism) หรือ แนวนิยมอารมณ์ความรู้สึก (Emotionalism) เป็นแนวความคิดสร้างสรรค์ งานศิลปะ ที่มุ่งเน้นคุณค่าทางการแสดงออก (expressive qualities) กลุ่มนี้ถือว่าวัตถุประสงค์ของ ศิลปะนั้นมีใช้เพียงเพื่อเสนอความงามในทางรูปทรง และสี สัน หรือเสียงต่าง ๆ หรือเพียงแค่การ เลียนแบบวัตถุ และเรื่องราวในธรรมชาติได้อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น แต่แท้จริงแล้ว ศิลปะต้องการ แสดงออกถึงอารมณ์ภายในของมนุษย์ออกมาให้ปรากฏ งานศิลปะทฤษฎีนี้อาจจะมีลักษณะเหมือน จริงก็ได้ แต่เมื่อวิเคราะห์แล้ว ปรากฏว่าค่าของทางอารมณ์มีมากกว่า หรืออาจมีลักษณะเป็น นามธรรมหรือแบบแสดงพลังอารมณ์ (Expressionism) ก็ได้ การวิจารณ์งานศิลปะประเภทนี้ อยู่ที่ การให้คุณค่าทางการแสดงออกทางอารมณ์อันเข้มข้นในผลงานของศิลปะนั้น ๆ การวิจารณ์แบบความ อารมณ์นิยม จะไม่พุ่งความสนใจความสามารถในการถ่ายทอดความเหมือนหรือทักษะฝีมือ และการ จัดองค์ประกอบในผลงานศิลปะเท่าใดนัก แต่จะสนใจอารมณ์ความรู้สึกที่ภาพสะท้อนออกมาสู่ ภายนอก นักวิจารณ์จะค้นหา ให้ความสนใจต่ออารมณ์ภาพเป็นสำคัญว่า ศิลปินต้องการแสดงออก หรือถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตนผ่านสื่อ คือ ผลงานศิลปะนั้น ๆ ออกมาอย่างไรบ้าง ศิลปกรรมที่ จัดอยู่ในแนวนี้ ได้แก่ ลัทธิสำแดงพลังอารมณ์แบบนามธรรม (Abstract Expressionism)(สุนทรีย ศึกษา)

อิทธิพลจากศิลปิน

เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์

เป็นจิตรกรไทยมีผลงานจิตรกรรมไทยหลายผลงาน เช่น ภาพจิตรกรรมไทยในอุโบสถวัดพุทธ ประทีป กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ, เขียนภาพประกอบบทพระราชนิพนธ์ พระมหาชนก และ ผลงานศิลปะที่ วัดร่องชุ่น ซึ่งมีทั้งงานสถาปัตยกรรม, ประติมากรรมปูนปั้น และงานจิตรกรรมไทย ได้รับการยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) ในปี พ.ศ. 2554 เฉลิมชัยเป็นจิตรกร ที่มีฝีมือเป็นที่ยอมรับคนหนึ่งของประเทศไทย เป็นชาวหมู่บ้านร่องชุ่น จังหวัดเชียงราย เกิดวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2498 เป็นบุตรคนที่ 3 ของนายฮั่วซิว แซ่โคว้ว (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นนายไพศาล) และ นางพรศรี อยู่สุข ทำคลอดด้วยหมอดำแยชื่อยายตุ่น ชีวิตตอนเด็ก ๆ เป็นคนเกเร ไม่ตั้งใจเรียน แต่มี ความชอบวาดรูป จึงพยายามเข้าเรียนที่เพาะช่างและมหาวิทยาลัยศิลปากร ภาควิชาศิลปะไทยรุ่น แรก 2521 ผลงานปัจจุบัน เฉลิมชัยตั้งใจที่จะสร้างวัดร่องชุ่น ซึ่งเป็นวัดบ้านเกิดของเขา ด้วยศิลปะ ไทยประยุกต์ หรือศิลปะสมัยใหม่ (สารานุกรมเสรี)

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุด “ สวรรค์ ” ได้รับอิทธิพลจากผลงานศิลปกรรมของศิลปินอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีความสนใจในเรื่ององค์ประกอบ สี ในงานจิตรกรรมพุทธศิลป์และงานสถาปัตยกรรมวัดร่องชุ่น บรรยากาศของภาพให้ความรู้สึกที่เป็นทิพย์ ผลงานที่ถ่ายทอดในลักษณะความคิดฝันไร้ขอบเขต ฝันไปจนสุดขอบฟ้าของจักรวาล จึงนำเอกลักษณ์บางประการ มาพัฒนาต่อยอดตามจินตนาการและแนวคิดเฉพาะตน ให้เกิดการสร้างสรรค์ที่แตกต่างออกไป

ภาพที่ 12 งานจิตรกรรมของ ศิลปินเฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์

ที่มา : กระดาน, **พุทธศิลป์ร่วมสมัย๓แบบและพุทธศิลป์ที่ระลึก**, เข้าถึงเมื่อวันอังคารที่ 3 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://uaction3.uamulet.com/AuctionDetail.aspx?bid=257&qid=22994>

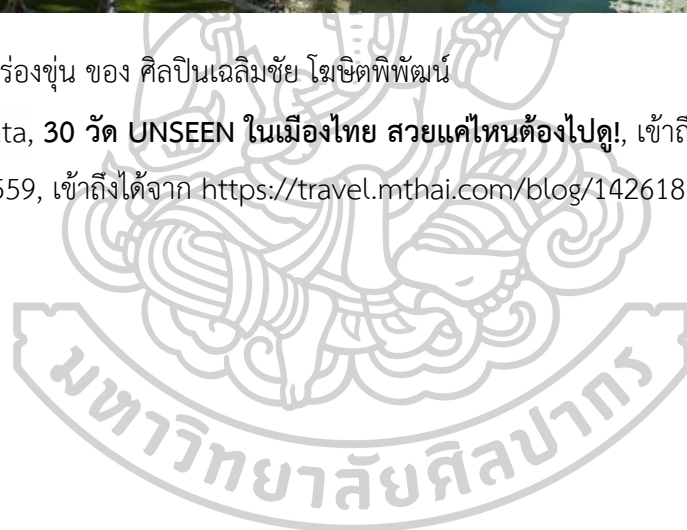
ภาพที่ 13 งานจิตรกรรมของ ศิลปินเฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์

ที่มา : Kidsawasdee, **ผลงาน อ.เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์**, เข้าถึงเมื่อวันอังคารที่ 3 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <http://www.kidsawasdee.com/store/webboard/view/>

ภาพที่ 14 วัดร่องชุ่น ของ ศิลปินเฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์

ที่มา : jasminta, 30 วัด UNSEEN ในเมืองไทย สวยแค่ไหนต้องไปดู! เข้าถึงเมื่อวันอังคารที่ 3 พฤษภาคม 2559, เข้าถึงได้จาก <https://travel.mthai.com/blog/142618.html>

บทที่ 3

การกำหนดรูปแบบและวิธีการ

ผลงานวิทยานิพนธ์ หัวข้อ “สวรรค์” การสร้างสรรค์ผลงานได้วางแผน และเรียบเรียงลำดับขั้นตอน กระบวนการปฏิบัติงาน โดยเริ่มจากการศึกษา เนื้อหา ตามแนวความคิด รวบรวมข้อมูล และค้นคว้าทดลองโดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการดำเนินงานสร้างสรรค์ผลงาน และส่งเสริมให้ผลงานเกิดความสมบูรณ์แบบเป็นเอกภาพและลงตัวมากที่สุด มีลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ ผลงานวิทยานิพนธ์

ขั้นตอนการศึกษา

ศึกษาข้อมูลก่อนลงมือปฏิบัติการสร้างสรรค์ ศึกษาเนื้อหาแนวความคิด ที่มีผลต่อการรับรู้ทางอารมณ์ ความรู้สึก ทักษะคิดส่วนตัว สิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ของข้าพเจ้า จากการสูญเสียมารดา อันเป็นเหตุให้เกิด ความอาวรณ ห่วงหา อยากนำพามารดาสู่สรวงสรรค์ เกิดเป็นแรงบันดาลใจ กำหนดแนวเรื่องที่ใช้เป็นเนื้อหา แนวคิดในผลงาน โดยเริ่มจากลงภาคสนามเพื่อไปศึกษาสัมผัสถึงอารมณ์ ความรู้สึกของสภาพแวดล้อม ที่เกี่ยวข้องกับคติความเชื่อทางศาสนาในเรื่อง สวรรค์ และบันทึกภาพ ศึกษาเพิ่มเติมจากหนังสือ ตำรา เช่น สมุดภาพไตรภูมิ สื่ออินเทอร์เน็ต ทำความเข้าใจและสร้างจินตนาการ เพื่อหาแนวทางพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เพื่ออุทิศให้กับมารดาอันเป็นที่รัก

ขั้นตอนการวิเคราะห์

นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์และประมวลแนวความคิด ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ หาความน่าจะเป็นเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ในการจัดวางองค์ประกอบของผลงานตามทักษะและจินตนาการส่วนตัว ออกมาเป็นภาพร่างต่อไป

ขั้นตอนการสร้างภาพร่าง

เมื่อศึกษารูปแบบตามแนวความคิดการสร้างสรรค์ผลงานแล้ว จึงเข้าสู่ขั้นตอนและการสร้างภาพร่างโดยจำลองรูปแบบ องค์ประกอบผลงาน ตามทักษะและจินตนาการส่วนตัว กำหนดรูปแบบคร่าวๆ ด้วยลายเส้นลงบนกระดาษในรูปแบบ 2 มิติ และจดบันทึก กระบวนการความคิด กรรมวิธี เพื่อทบทวนความจำขณะสร้างสรรค์ผลงานจริงในรูปแบบ 2 มิติ

การวาดเส้นนอกจากเป็นการบันทึกการรับรู้ ประสบการณ์ ลงบนกระดาษแล้ว สิ่งสำคัญกว่านั้น ก็คือ ขณะที่เราวาดสิ่งใดก็ตามลงบนกระดาษนั้น เรากำลังจารึกสาระสำคัญหรือแก่นสารของสิ่งนั้นลงไปในใจหรือจิตไร้สำนึกของเราด้วย สิ่งที่จะจารึกลงนี้จะหาโอกาสออกมาช่วยในการหาความคิดในการสร้างสรรค์ไม่ว่าจะเป็นทัศนศิลป์สาขาใด หรือช่วยแก้ปัญหาให้ในขณะที่การสร้างสรรค์กำลังดำเนินไป (นิมเสมอ 2558)

ภาพที่ 15 การสร้างภาพร่างด้วยปากกบบนกระดาษ

ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

เมื่อสร้างภาพร่างด้วยปากกานบนกระดาษที่สมบูรณ์แล้ว กำหนดขนาดผลงาน จัดทำโครงเฟรมตามขนาดที่กำหนด ตีไม้กระดาน เตรียมพื้นด้วยการทาสีน้ำพลาสติกสีขาว และเตรียมโครงเฟรมสำหรับการชิงผ้าตะขำใช้ในการซ้อนทับในแต่ละชั้นของผลงาน หาววัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานที่สนใจและสอดคล้องกับเนื้อหาแนวคิดที่สื่อถึงสวรรคในอุดมคติ เช่น ผ้าลูกไม้ ผ้าลายไทย ลูกบิด ดินทองดินเงิน เป็นต้น โดยถ่ายทอดความงามผ่านเนื้อหาของวัสดุ ในเทคนิคเย็บวัสดุผสม นำภาพร่างมาขยายแบบ และร่างภาพโดยดินสอลงบนเฟรม วาดลวดลายและระบายสีดำตามรูปทรงที่กำหนด เมื่อผลงานแห้ง ใช้ผ้าตะขำคลุมเฟรม 1 ชั้น เย็บปะติดวัสดุลงบนผลงาน นำโครงเฟรมชิงผ้าตะขำมาที่เตรียมไว้มาซ้อนทับ ร่างโครงสร้างรายละเอียดโดยปากกาก่อนเย็บปะติดวัสดุในชั้นที่ 2 นำโครงสร้างเฟรมชิงผ้าตะขำซ้อนทับชั้นที่ 3 เย็บปะติดวัสดุลงบนผลงาน นำโครงเฟรมชิงผ้าตะขำมาซ้อนทับเย็บปะติดวัสดุลงบนผลงานชั้นที่ 4 ในส่วนของการต่อประกอบซ้อนทับกันของผ้าคลุมในแต่ละชั้น เพื่อปลักระยะให้ผลงานเกิดมิติ และการสร้างรูปทรงด้วยการเย็บปะวัสดุลงบนผลงานจะตรวจสอบลักษณะของค่าน้ำหนักสี สว่าง เข้ม ในตัววัสดุ การจัดวางวัสดุให้เกิดลวดลาย และเมื่อตำแหน่งตัววัสดุที่ต่างกันถูกจัดวางทับซ้อนกันจะเกิดมิติของค่าน้ำหนักที่มีความแตกต่าง จะเกิดสีและลวดลายขึ้น ในส่วนภาพรวมผลงานจะดูค่าน้ำหนัก องค์ประกอบภาพ เป็นสำคัญ เพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ที่วางไว้ หากผลงานยังไม่สมบูรณ์ จะทำการเย็บปะวัสดุลงบนผลงานเพิ่มเติม เก็บรายละเอียด จัดวาง ประดับลวดลาย เพื่อให้เกิดค่าน้ำหนักให้ได้ตามจุดประสงค์ และตรวจสอบความเรียบร้อยของผลงาน ขั้นตอนสุดท้ายใช้ผ้าตะขำคลุมผลงานอีกชั้น เพื่อให้ผลงานมีมิติ ที่สื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกเบาสบาย และเป็นการรักษาผลงาน ผลงานจึงจะเสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 16 ภาพแสดงลักษณะเตรียมโครงเฟรมสำหรับสร้างสรรค์ผลงาน
ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 17 ภาพแสดงลักษณะโครงเฟรมซึ่งผ้าสำหรับเตรียมการซ้อนทับกันของผลงานแต่ละชั้น
ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 18 ภาพแสดงตัวอย่างวัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน
ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 19 ภาพแสดงการร่างโครงสร้างดินสอ
ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 20 ภาพแสดงการวาดลวดลายและระบายสีดำ

ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 21 ภาพแสดงลักษณะการคลุมผ้าชั้นที่ 1

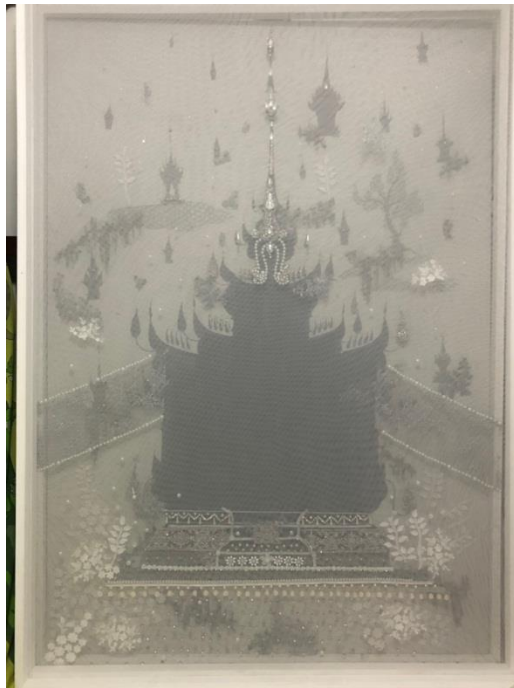
ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 22 ภาพแสดงลักษณะการเย็บ ปะติวัตตุดลงบนผลงาน
ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 23 ภาพแสดงลักษณะเย็บ ปะติวัตตุดลงบนผลงาน การซ้อนทับของผ้าชั้นที่ 2
ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 24 ภาพแสดงลักษณะการทับซ้อนของผ้าชั้นที่ 3

ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 25 ภาพแสดงลักษณะการร่างโครงสร้างปากกา ก่อนเย็บ ปะติดวัสดุ ลงบนผลงาน

ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 26 ภาพแสดงลักษณะเย็บ ปะติวัตต์ลงบนผลงาน การซ้อนทับของผ้าชั้นที่ 3
ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 27 ภาพแสดงลักษณะเย็บ ปะติวัตต์ลงบนผลงาน การซ้อนทับของผ้าชั้นที่ 4
ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 28 ภาพผลงานที่เสร็จสมบูรณ์
ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ขั้นตอนการวิเคราะห์ผลงาน

ทัศนธาตุ คือ ธาตุต่าง ๆ ที่ศิลปินใช้ในการสร้างรูปทรงเพื่อให้เห็นได้ ประกอบด้วย จุด เส้น น้ำหนัก ที่ว่าง สี และพื้นผิว

จุด เป็นธาตุเบื้องต้นที่สุดของการเห็น มีมิติเป็นศูนย์ ไม่มีความกว้าง ความยาว หรือความลึก

เส้น คือ จุดที่ต่อกันยาว หรือร่องรอยของจุดที่เคลื่อนที่ไป มีมิติเดียว คือ ความยาว ทำหน้าที่เป็นขอบเขตของที่ว่าง ขอบเขตของสิ่งของ ขอบเขตของรูปทรง ขอบเขตของน้ำหนัก ขอบเขตของสี ขอบเขตของกลุ่มรูปทรงที่รวมกันอยู่ และเป็นแกนหรือโครงสร้างของรูปทรง

น้ำหนัก คือ ความอ่อนแก่ของบริเวณที่สว่างและบริเวณที่มีด หรือความอ่อนแก่ของสีดำ หรือสีอื่นที่ระบายลงไป น้ำหนักให้ปริมาตรแก่รูปทรง และให้ความรู้สึกหรืออารมณ์ด้วยการประสานกันของตัวมันเอง น้ำหนักมี 2 มิติ คือ กว้าง และ ยาว

ที่ว่าง คือ ที่ว่างที่ถูกกำหนดด้วยเส้นให้มีรูปร่างขึ้น ได้แก่ แผ่นของน้ำหนัก แผ่นราบที่มี 2 มิติ หรือประกอบเป็น 3 มิติ และบริเวณที่ว่างที่เป็นบวกลบเป็นลบ

สี เป็นทัศนธาตุหนึ่งที่มีคุณลักษณะของทัศนธาตุทั้งหลายรวมกันครบถ้วน คือ มีเส้น น้ำหนัก ที่ว่าง และลักษณะผิว นอกจากนั้น ยังมีคุณลักษณะพิเศษเพิ่มขึ้นอีก 2 ประการ คือ ความเป็นสี และความจัดของสี

ลักษณะผิว คือบริเวณพื้นผิวของสิ่งของต่าง ๆ ที่มีลักษณะต่างกันเมื่อสัมผัสจับต้อง เช่น หยาบ ละเอียด มัน ด้าน ขรุขระ เรียบ ฯลฯ (นิ่มเสมอ 2558)

การสร้างสรรคสื่อทางทัศนศิลป์ จำเป็นต้องมีการวางแผน โดยเฉพาะขั้นตอน การเรียงลำดับ ก่อนหลัง การวางจังหวะของสี และวัสดุให้มีความสัมพันธ์กลมกลืนไปกับแสงเงา น้ำหนัก และโครงสร้างต่อประสาทสัมผัสที่รับรู้ ให้เกิดการตีความหมายทางทัศนศิลป์ ที่ถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยทัศนธาตุทางศิลปะเป็นสื่อช่วย เพื่อให้ผลงานเกิดความสมบูรณ์ได้ใช้ทัศนธาตุดังนี้

จุด เป็นทัศนธาตุเบื้องต้นของการมองเห็น เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานจุดนี้ เกิดจากการวาด เย็บปัก ปะติด ด้วยวัสดุต่าง ๆ นำจุดมาเรียงกันเกิดเป็นรูปร่าง รูปทรง และเกิดลักษณะพื้นผิว สร้างพลังการเคลื่อนไหว ของพื้นที่ว่างในภาพ โดยทำให้ที่ว่างเกิดความหมายมีการผลักดันซึ่งกันและกัน ถ่ายทอดออกมาตามความรู้สึก จินตนาการ แสดงให้เห็นถึงความงาม ความละเอียด ของการสร้างสรรค

เส้น เป็นทัศนธาตุที่สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน เป็นพื้นฐานของศิลปะทุกแขนง เส้นเกิดจากจุดที่เรียงต่อกันโดยมีพื้นที่ว่างเป็นแรงผลักดันให้เคลื่อนที่ไป การร่างภาพ จำลองรูปแบบ การวางองค์ประกอบ และ งานเทคนิคเย็บ ปัก ถัก ร้อย วัสดุผสม ต้องอาศัยเรื่องเส้นในการทำงานโดยใช้เส้นที่มีลักษณะแตกต่างกันทั้งขนาดและปริมาณ ความถี่ของเส้น เป็นโครงสร้างที่ทำให้เกิดรูปทรง ทิศทางการขับเคลื่อนของมวลรูปทรง การประสานรวมกันของจังหวะ และนำสายตาต่อเนื่องไปส่วนต่าง ๆ ในผลงานทั้งหมด เพื่อให้เป็นไปตามจุดประสงค์ของการสร้างสรรค์

น้ำหนักร เป็นทัศนธาตุที่สำคัญในการสร้างสรรค์ โดยค่าน้ำหนักเกิดจากแสงที่ตกกระทบตัววัสดุในเทคนิคเย็บปักถักร้อยวัสดุผสม การทับซ้อนกันของผ้าตะขำ โดยมีพื้นหลังเป็นสีขาว เพื่อให้เกิดการมองเห็นค่าน้ำหนักภายในผลงาน เกิดมิติและระยะของโครงสร้างการประสานรวมกันของรูปทรงที่ทับซ้อนกัน อีกทั้งน้ำหนักรเกิดจากสีของเนื้อวัสดุที่แตกต่างกัน เมื่อถูกจัดวางใกล้กันย่อมก่อให้เกิดลวดลาย และมิติที่แตกต่าง สื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกเกิดความสมบูรณ์ และความชัดเจนในผลงานขึ้น

ที่ว่าง เป็นทัศนธาตุที่ใช้ในการสร้างรูปทรงของการสร้างสรรค์ผลงาน พื้นที่ว่างเกิดจากการจัดทัศนธาตุอื่น ๆ เป็น จุด เส้น สี และค่าน้ำหนัก โดยการการจัดองค์ประกอบ เพื่อการเน้นระยะของภาพ และแยกรูปทรงให้เกิดความเด่นชัด

สี มีบทบาทและเป็นทัศนธาตุที่สำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน มีคุณลักษณะของทัศนธาตุอื่น ๆ อยู่ครบ และสื่ออารมณ์ความรู้สึกด้วยตัวเองโดยตรง การสร้างสรรค์ผลงาน สีเกิดขึ้นจาก 2 ลักษณะ คือ สีที่เกิดจากแสง การหักเหของแสง และสีจากการคัดเลือกวัสดุที่ให้ผลทางความรู้สึกที่ต้องการ โดยกำหนดรูปแบบผลงานใช้สีโทนเดียว เช่น ขาว เทา ดำ อาจมีสีทอง เงิน เพิ่มเติมบ้างเล็กน้อย เพื่อต้องการถ่ายทอดถึงเส้นที่ ลักษณะเด่นของสีโทนเดียว สื่ออารมณ์ความรู้สึก ความกลมกลืนกัน ซึ่งสอดคล้องตรงตามกับแนวคิด เนื้อหา เรื่องราว วัตถุประสงค์

ลักษณะผิว คือพื้นผิวของสิ่งต่าง ๆ เป็นทัศนธาตุที่สำคัญในการสร้างสรรค์ เกิดจากลักษณะพื้นผิว ขนาด ความหนา ความยาว และการจัดวางตำแหน่งของวัสดุต่าง ๆ มาประกอบรูปทรงให้เกิดความสมบูรณ์ ด้วยเทคนิคเย็บปักถักร้อยวัสดุผสม

ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดนี้ เกิดจากแรงบันดาลใจในความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ถึงคติความเชื่อเรื่องกุศลกรรม การสร้างคุณงามความดี อันเป็นเหตุปัจจัยของมนุษย์ไปถึงสวรรค์ เชื่อว่าการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ คือการสร้างคุณงามความดีในการเผยแพร่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา สามารถอุทิศให้กับมารดาผู้ล่วงลับเพื่อนำพาไปสู่สรวงสวรรค์ได้ จึงเป็นผลลัพธ์ในการแสดงออกผ่านผลงานศิลปะ อาศัยรูปแบบจิตรกรรมไทยแบบประเพณี นำมาสร้างสรรค์ คลี่คลาย เพิ่มเติมใน

ลักษณะเฉพาะตน ด้วยการเย็บ ปัก ถักร้อย และวัสดุผสม แสดงถึงสมาธิ สติ ความประณีต
ละเอียดลออ วิจิตรงดงาม โดยให้เกิดผลรวมทางทัศนธาตุที่สมบูรณ์ ด้วยเทคนิควัสดุผสม แบบ 2 มิติ

บทที่ 4

การพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ หัวข้อ “สุวรรณค์” นี้เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ นำเสนอเนื้อหา สาระ เรื่องราวของ สรวงสุวรรณค์ จากคติความเชื่อพุทธศาสนาของไทยเรื่องไตรภูมิ เกี่ยวกับการสร้างกุศลกรรม ความดี อันเป็นเหตุปัจจัยให้มนุษย์ถึงแก่อภูมิสุวรรณค์ เป็นสื่อในการ แสดงออก โดยรับแรงบันดาลใจมาจาก ความศรัทธาในพุทธศาสนาที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน และ การได้รับการปลูกฝังคุณธรรมมาตั้งแต่วัยเด็ก นำมาสร้างสรรค์ผลงานด้วยเทคนิค เย็บ ปัก ถัก ร้อย วัสดุผสม อาศัยรูปแบบงานจิตรกรรมไทยแบบประเพณี มาสร้างสรรค์ในลักษณะเฉพาะตน สื่อถึง สาระความงามนั้นด้วยจินตนาการ ซึ่งได้ทดลอง ศึกษา ค้นคว้า แก้ไขปัญหา และพัฒนาผลงาน แบ่งเป็นช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ได้ 3 ระยะ และช่วงผลงานวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์ดังนี้

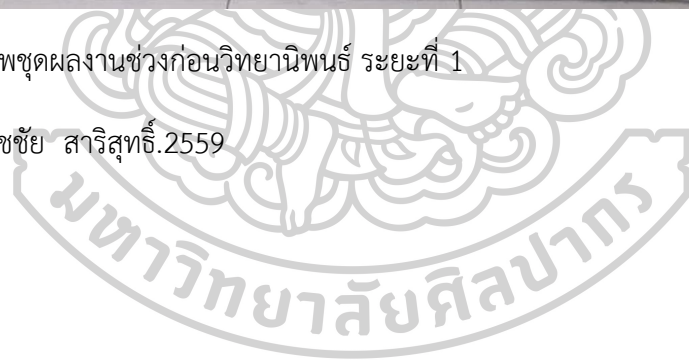
ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1

ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะแรก ได้สร้างสรรค์ผลงานจากแนวคิดและเนื้อหา โดย อาศัยเรื่องราวพื้นที่ของสุวรรณค์ ดินแดนทิพย์ ซึ่งอยู่ในกระบวนการทดลอง ศึกษา หาความเป็นไปได้ ของรูปแบบ และเน้นพัฒนาทางด้านกระบวนการเทคนิค เย็บ ปัก ถัก ร้อย ทดลองวัสดุต่าง ๆ ที่สื่อถึง เรื่องราวที่ต้องการตามวัตถุประสงค์เป็นสำคัญ โดยการใช้สี พื้นผิวของวัสดุ สร้างเส้นและลวดลาย ก่อ เกิดรูปทรงขึ้นในผลงาน 2 มิติ ผลงานระยะแรกเต็มไปด้วยรายละเอียด อันเกิดจากความประณีตของ เทคนิค จนภาพรวมผลงานแทบไม่มีพื้นที่ว่าง และรูปทรงที่ชัดเจน ผลงานมีลักษณะแบน ไม่มีมิติ ซึ่ง ต้องมุ่งพัฒนาสร้างผลงานให้เกิดมิติ รู้สึกถึงบรรยากาศ ให้ความรู้สึกถึงสรวงสุวรรณค์เกิดเป็นภาพ รูปธรรมขึ้น แต่ผลงานยังไม่สามารถสื่อความหมาย นัยยะ ตามจุดประสงค์เท่าที่ควร ดังนั้นผลงาน ระยะแรก จึงเป็นเพียงการเริ่มต้นในการทดลอง เพื่อพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข ส่งต่อในช่วงระยะต่อไป

ภาพที่ 29 ภาพชุดผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1

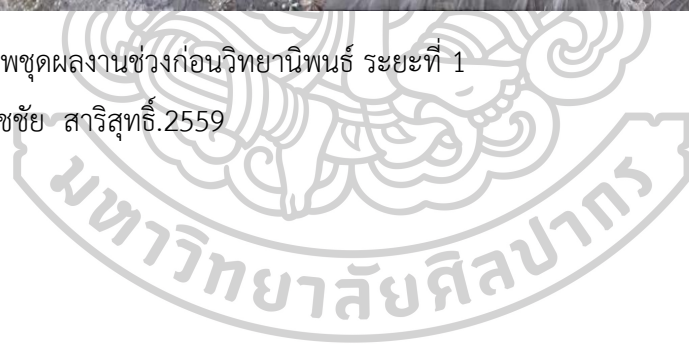
ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ.2559

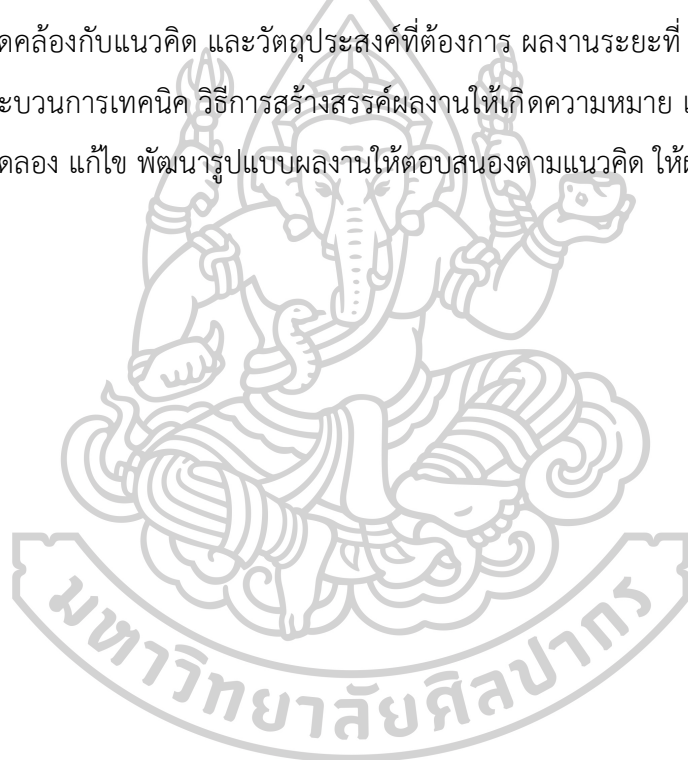
ภาพที่ 30 ภาพชุดผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 1

ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ.2559

ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2

ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 2 ได้เน้นกระบวนการเทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยเรียนรู้วัสดุต่าง ๆ และวิธีการที่หลากหลาย มาผสมผสานกัน เพื่อให้เกิดรูปทรงที่แทนค่าถึงความงาม ทดลอง ค้นหาความเป็นไปได้ในการพัฒนาผลงาน ให้สอดคล้องกับเนื้อหา เรื่องราวถึงสรรสร้าง ในอุดมคติ อาศัยรูปแบบจิตรกรรมไทยแบบประเพณี มาพัฒนาผลงานในลักษณะเฉพาะตน โดยนำรูปทรงมาลดทอนรายละเอียด คลี่คลายเพิ่มเติม คิดค้นเทคนิควิธีการ รูปแบบขึ้นมาใหม่ พัฒนาเทคนิคโดยนำผ้าตะขำมาซ้อนทับกัน เพื่อสร้างมิติ ระยะในผลงาน และจัดองค์ประกอบภาพให้มีบรรยากาศ ให้ความสำคัญกับพื้นที่ว่างมากขึ้น เพื่อค้นหา ทดลอง ความเป็นไปได้ของการสร้างสรรค์ผลงาน ให้สอดคล้องกับแนวคิด และวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ผลงานระยะที่ 2 มีแนวทางการพัฒนา ซึ่งได้เข้าใจกระบวนการเทคนิค วิธีการสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดความหมาย และสื่อถึงความรู้สึกมากขึ้น แต่ยังคงทดลอง แก้ไข พัฒนารูปแบบผลงานให้ตอบสนองตามแนวคิด ให้ผลงานเกิดความสมบูรณ์ต่อไป

ภาพที่ 31 ภาพชุดผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2
ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ.2560

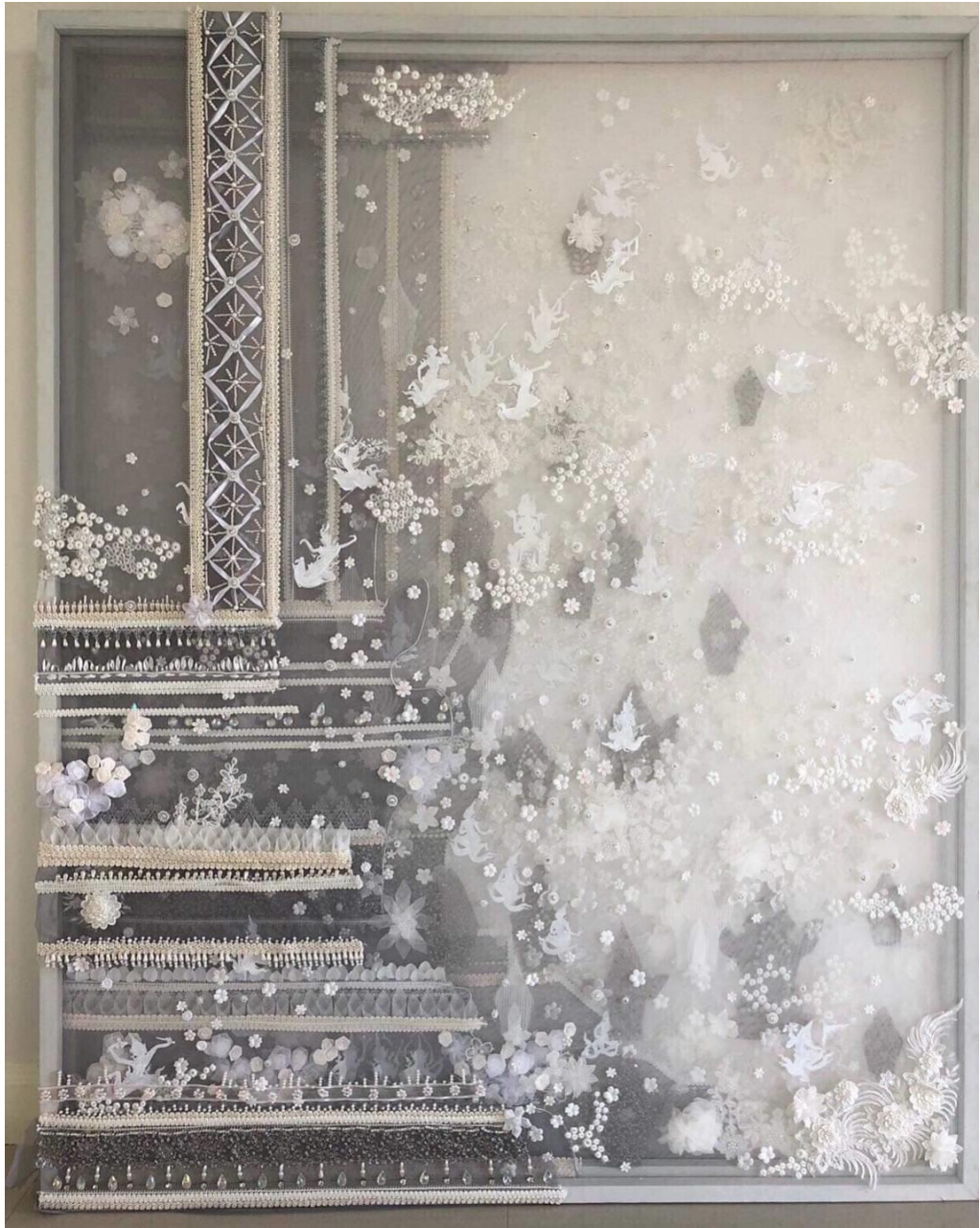
ภาพที่ 32 ภาพชุดผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 2

ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ.2560

ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 3

ผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ในระยะที่ 3 จากการทดลอง ศึกษา ค้นคว้าหาความเป็นไปได้ของการพัฒนากระบวนการเทคนิคในระยะที่ 1 และ 2 มีแนวทางในการพัฒนาผลงานทัศนศิลป์ 2 มิติ โดยภาพรวมของผลงานในระยะที่ 3 เป็นการทดลอง ศึกษา ค้นคว้า เพื่อค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะตน ซึ่งพบว่าการทับซ้อนกันของชั้นผ้า เพื่อสร้างมิติ ระยะ รูปทรงในผลงาน ด้วยวิธีการเย็บ ปัก ถัก ร้อย วัสดุผสม วัสดุสร้างสรรค์ ถือเป็นจุดเด่นด้านการพัฒนาผลงาน ทั้งทางด้านรูปแบบ และเทคนิคที่สื่อความหมายสอดคล้องกับเนื้อหาแนวความคิดให้ชัดเจนมากขึ้น อาศัยคติความเชื่อเรื่องไตรภูมิ ภูมิของสวรรค์แต่ละชั้น และรูปแบบงานครุช่าง งานจิตรกรรมไทยแบบประเพณี วัสดุสร้างสรรค์ ในลักษณะเฉพาะตน ผลงานในระยะนี้ ผู้สร้างสรรค์มีความเข้าใจในโครงสร้างของผลงาน กระบวนการเทคนิคในการสร้างสรรค์ดีขึ้น รูปแบบผลงานมีการผสมผสาน คลี่คลาย ลดทอน และสร้างสัญลักษณ์ภายในผลงาน เพื่อสื่อความหมาย อันสะท้อนอารมณ์ ความรู้สึกที่ชัดเจนขึ้น แต่ภาพรวมยังไม่ลงตัวตามที่ต้องการ ผลงานในระยะนี้ จึงเป็นรากฐานทางความคิดที่สำคัญ เพื่อพัฒนาผลงานให้ตอบสนองตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจไว้ ถือเป็น การพบแนวทาง อันจะนำไปสู่การกำหนดทิศทางของการสร้างสรรค์ที่สามารถพัฒนาต่อไป

ภาพที่ 33 ภาพชุดผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 3

ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ.2561

ภาพที่ 34 ภาพชุดผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์ ระยะที่ 3

ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ์.2561

ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุด “สวรรค์” เป็นการนำเสนอจินตนาการที่เกิดจากสภาวะทางอารมณ์ของข้าพเจ้า มาเป็นปัจจัยหลักในการสร้างสรรค์ โดยนำความรู้สึกต่าง ๆ ในช่วงเวลานั้นมาเป็นแรงผลักดัน และอาศัยแนวเรื่องที่ได้พัฒนาต่อเนื่องจากผลงานช่วงก่อนวิทยานิพนธ์มาพัฒนาสร้างสรรค์ จากการเก็บรวบรวมข้อมูล จากประสบการณ์ ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์ข้อมูลขึ้นมาใหม่ นำประเด็นสำคัญด้านความเป็นมา ความสำคัญของปัญหา และแรงบันดาลใจที่ได้รับ มาประมวลสรุปแนวคิด จุดมุ่งหมาย และรูปแบบในการสร้างสรรค์ ข้าพเจ้าใช้เทคนิควัสดุผสมที่แสดงถึงความดี ความผูกพัน ด้วยสัญลักษณ์ที่แสดงออกถึงสวรรค์ ตามความเชื่อในพุทธศาสนาไว้ในวัสดุต่าง ๆ ในรูปแบบ 2 มิติ โดยอาศัยรูปแบบจิตรกรรมไทยแบบประเพณี มาสร้างสรรค์ในลักษณะเฉพาะตน ด้วยเทคนิคงานเย็บ ปัก ถัก ร้อย และการทับซ้อนกันของชั้นผ้าตะข่ายบาง เพื่อสร้างระยະมิติ บรรยากาศ และรูปทรงขึ้น เสมือนกับภาพภูมิของสรวงสวรรค์ในแต่ละชั้นและการสั่งสมสร้างความคิด รวมถึงค้นคว้าทดลองเทคนิคใหม่ๆ นำค่าน้ำหนักสี สีเงิน สีทอง มาใช้ เพื่อแสดงความรู้สึกถึงความงดงาม วิจิตร ความสวยงามของสรวงสวรรค์ ผลงานศิลปะชุดนี้จึงถูกพัฒนาไปตามลำดับ มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งข้าพเจ้าได้พัฒนาสร้างสรรค์ตามลำดับ 3 ชิ้นงาน โดยภาพรวมผลงานมีความสมบูรณ์ เป็นที่น่าพอใจ ผลงานมีเอกภาพ สะท้อนอารมณ์ความรู้สึกสอดคล้องตามแนวคิด และจุดประสงค์ ของการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ ชุด “สวรรค์” เนื่องจากผลงานเป็นงานเย็บ ปัก ถัก ร้อย และเน้นมุมมองที่เกิดจากการทับซ้อนคลุมด้วยผ้าตะข่าย ผลงานจึงมีลักษณะที่บอบบาง จึงต้องแก้ปัญหา ด้วยการคลุมผลงาน ด้วยผ้าหรือแผ่นพลาสติก เพื่อป้องกันฝุ่นและไม่ให้เกิดความเสียหายในการขนย้าย หรือระหว่างการติดตั้งผลงานต่อไป

ภาพที่ 35 ภาพชุดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 36 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1
ที่มา : นายรัชชัย สาริสูทธิ. 2562

ภาพที่ 37 ภาพชุดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2
ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 38 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ, 2562

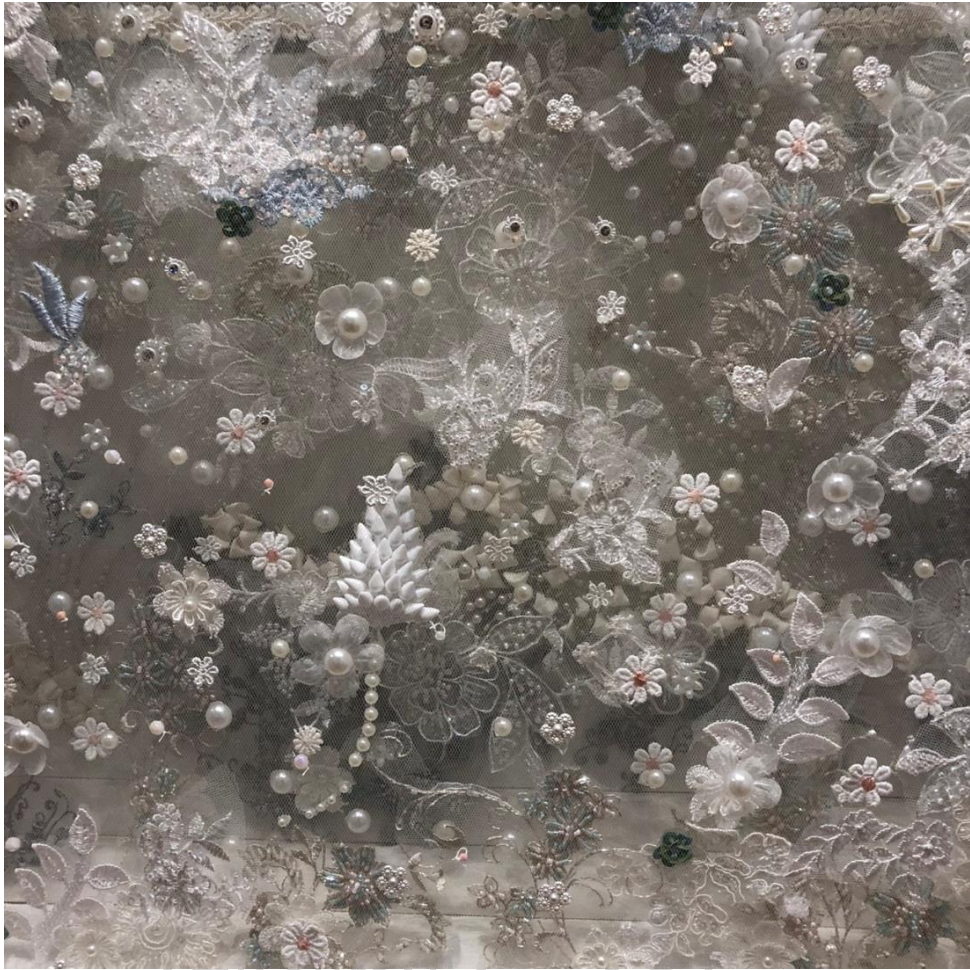
ภาพที่ 39 ภาพชุดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3
ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 40 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

ภาพที่ 41 ภาพแสดงรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ที่มา : นายรัชชัย สาริสุทธิ. 2562

บทที่ 5

สรุป

การสร้างสรรคผลงานศิลปะ นอกจากเป็นการแสดงออกถึงความงาม ความประณีต วิจิตรงดงาม ที่ถ่ายทอดออกมาจากความรู้สึก และจินตนาการแล้ว ยังเป็นการสะท้อนถึงคติความเชื่อ ในสภาพแวดล้อมทางสังคมของศิลปิน ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดแนวคิดสร้างสรรค์ จากสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมและความเป็นอยู่

การศึกษาค้นคว้าผลงานวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ “ สวรรค์ ” เป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่ได้รับแรงบันดาลใจ มาจากความเชื่อในพระพุทธศาสนา ถึงคติความเชื่อในเรื่องกุศลกรรม การสร้างคุณงามความดี อันเป็นเหตุปัจจัย ให้มนุษย์ถึงแก่ภพภูมิสวรรค์ ซึ่งเป็นดินแดนอันวิจิตรงดงาม เป็นดินแดนสุคติภูมิ เป็นที่อยู่ของเทพเทวดา ข้าพเจ้าเชื่อว่าการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ถือเป็นกรกระทำความดีประการหนึ่ง และการปฏิบัติเกิดขึ้นในแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะอยู่สวรรค์ชั้นใดก็ตาม ล้วนเกิดจากการสั่งสมส่วนบุญส่วนกุศล และการสร้างคุณงามความดีไว้เมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ หรือจากการอุทิศบุญกุศล คุณงามความดีจากลูกหลานให้แก่ผู้ล่วงลับ เพื่อนำพาไปสู่สวรรค์ เพื่ออนุโมทนาบุญ และเพื่อนำพาดวงจิตให้ไปสู่สุคติภูมิ จากคติความเชื่อและแรงบันดาลใจดังกล่าว จึงเกิดแนวคิดไปสู่การสร้างสรรคผลงานศิลปะ เทคนิควัสดุผสม โดยการเย็บ ปัก ถัก ร้อย โดยใช้วัสดุในการเย็บปัก วัสดุจากความเชื่อ เพื่อแสดงออกถึง สมภาติ สติ ความประณีต ละเอียดลออ วิจิตรงดงาม ถ่ายทอดสุนทรียภาพ ความงามผ่านเนื้อหาของวัสดุ สื่อถึงสวรรค์ในอุดมคติ ดินแดนแห่งทิพย์วิมาน ผลงานสร้างสรรค์ผืนแปรมาจากรูปแบบในจิตรกรรมไทยประเพณี นำมาสร้างสรรค์ในลักษณะเฉพาะตนในรูปแบบ 2 มิติ

การสร้างสรรคผลงานวิทยานิพนธ์นี้ เกิดจากกระบวนการปฏิบัติงาน การศึกษา ค้นคว้า เรียบเรียงเนื้อหาตามแนวคิด รวบรวมข้อมูล ทดลอง โดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงาน ผลงานสามารถสื่อความหมาย ตามแนวคิดและอารมณ์ความรู้สึกที่ต้องการนำเสนอ ก่อเกิดความงามและสุนทรียภาพ ส่งเสริมให้ผลงานสมบูรณ์แบบ เป็นเอกภาพ และลงตัวตามวัตถุประสงค์ ข้าพเจ้ามุ่งหวังให้ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดนี้ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษากแก่ผู้สนใจ ซึ่งส่งผลให้ข้าพเจ้าเกิดความภาคภูมิใจ ที่ได้มีโอกาสสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เพื่อเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้ และเรื่องราวสู่คนรุ่นหลัง ให้เกิดการตระหนักรู้และได้อนุรักษ์คุณค่าศิลปวัฒนธรรมไทยสืบไป

รายการอ้างอิง

angiegroup (2559). "จิตรกรรมไทยแบบประเพณี (Thai Traditional Painting)." *Art Music & Fun*
<https://angiegroup.wordpress.com/2016/03/26/จิตรกรรมไทยแบบประเพณี-thai-trad/>.

thaiemb "ความเป็นมาของผ้าปักโบราณ."
<http://www.thaiemb.com/board/index.php?topic=3073.0:wap2>.

นันทิมา, ช. (2558). ศัพท์พระเกี่ยวกับชีวิตและศิลปะ. อมรินทร์พริ้นติ้งพับลิชชิ่ง, กรุงเทพฯ.

วินัย วีระพัฒนานนท์, บ. ส. (2539). สิ่งแวดล้อมศึกษา : การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.
Environmental education. ส่องสยาม, กรุงเทพฯ.

แววศรี, น. ธ. (2555). "ความสำคัญของวัดที่มีต่อวิถีชีวิตคนไทย." ความสำคัญของวัดที่มีต่อวิถีชีวิตคนไทย <http://thamarat5263.blogspot.com/>.

สารานุกรมเสรี, ก. "ความงาม."

สารานุกรมเสรี, ว. "เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์." [https://th.wikipedia.org/wiki/เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์](https://th.wikipedia.org/wiki/เฉลิมชัย_โฆษิตพิพัฒน์).

สำนักช่างสิบหมู่กรมศิลปากร, ห. (27 ธันวาคม 2555). "ช่างสิบหมู่ งานช่างสนะไทย

". from

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=808623969172996&id=479855175383212.

สุนทรียศึกษา "ทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์(ทฤษฎีศิลปะ)."
<http://facstaff.swu.ac.th/suchartth/Aesthetic.htm>.

แสงสุทธิ, ป. (2555). "ไตรภูมิ สวรรค์ 6 ชั้น." GotoKnow.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ธวัชชัย สาริสุทธิ์
วัน เดือน ปี เกิด	20 กรกฎาคม 2535
สถานที่เกิด	จ.นนทบุรี
วุฒิการศึกษา	2548 โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร 2551 แผนกจิตรศิลป์ โรงเรียนไทยจิตรศิลป์ กรุงเทพฯ 2554 ศิลปบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ กลุ่มวิชาเอกศิลปะไทย ภาควิชาศิลป ไทย คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	88/25 หมู่ 11 ต.บางแม่นาง อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี
รางวัลที่ได้รับ	2558 ร่วมแสดง Arrow หัวข้อ “ครอบครัวข้างในหัวใจของฉัน” รองชนะเลิศอันดับ 1 India in Bangkok ร่วมแสดง ศิลปกรรมกรุงไทย ครั้งที่ 1 ร่วมแสดง จิตรกรรมร่วมสมัยพนาโซนิค ครั้งที่ 17 รางวัลดีเด่น ศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 30 ในหัวข้อ “อนาคตออกแบบได้” รางวัลพิเศษ นานมี อะวอร์ด ครั้งที่ 10 ในหัวข้อ “พระเทพดวงแก้วใน ดวงใจ” รางวัลดีเด่น ศิลปกรรม Toshiba นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต ครั้งที่ 27 รางวัลเหรียญเงิน ศิลปกรรมรุ่นเยาว์ ครั้งที่ 32 รองชนะเลิศอันดับ 1 กระดาษพลังงาน ในหัวข้อ “พลังงานตามรอยพ่อ” รางวัลที่ 3 ศิลปกรรมกรุงไทย ครั้งที่ 2 ในหัวข้อ “สมเด็จพระเทพ” รางวัลยอดเยี่ยม Asia Plus Contest 6 หัวข้อ “เฉิดฉายประกายได้”